

ROZHODNUTIA

ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY č. 1312/2013/EÚ

z 11. december 2013

o strategickom inovačnom programe Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT):
príspevok EIT k vytváraniu inovatívnejšej Európy

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 173 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 294/2008 ⁽¹⁾,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽²⁾,konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽³⁾,

keďže:

(1) V nariadení (ES) č. 294/2008 sa od Komisie vyžaduje, aby predložila na základe návrhu od Európskeho inovačného a technologického inštitútu (ďalej len „EIT“) návrh prvého strategického inovačného programu (ďalej len „SIP“).

(2) V SIP by sa mali vymedzovať prioritné oblasti a dlhodobá stratégia EIT a tento program by mal obsahovať posúdenie jeho hospodárskeho vplyvu a kapacít na vytváranie najlepšej inovačnej pridanej hodnoty. V SIP by sa mali zohľadniť výsledky monitorovania a hodnotenia EIT.

(3) Do prvého SIP by sa mali zahrnúť podrobné špecifikácie a referenčný rámec prevádzky EIT, postupy pre spoluprácu medzi správnu radou a znalostnými a inovačnými spoločnosťami (ďalej len „ZIS“) a spôsoby financovania ZIS,

PRIJALI TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Týmto sa na obdobie od roku 2014 do roku 2020 prijíma strategický inovačný program (ďalej len „SIP“) Európskeho inovačného a technologického inštitútu, ako je stanovený v prílohe.

Článok 2

SIP sa vykonáva v súlade s nariadením (ES) č. 294/2008.

Článok 3

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť tretím dňom po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

V Štrasburgu 11. decembra 2013

Za Európsky parlament
predseda
M. SCHULZ

Za Radu
predseda
V. LEŠKEVIČIUS

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 294/2008 z 11. marca 2008, ktorým sa zriaďuje Európsky inovačný a technologický inštitút (Ú. v. EÚ L 97, 9.4.2008, s. 1).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 122.

⁽³⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 21. novembra 2013 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku)

PRÍLOHA

STRATEGICKÝ INOVAČNÝ PROGRAM EIT

Obsah

Zhrnutie kľúčových opatrení

1. Európsky inovačný a technologický inštitút: aktér Únie v oblasti inovácií
 - 1.1. EIT: riešenie spoločenských výziev prostredníctvom inovácií vo vedomostnom trojuholníku
 - 1.2. Pridaná hodnota EIT: výnimočné črty
 - 1.3. Synergie a doplnkovosť s inými politickými iniciatívami a iniciatívami financovania
 2. Prehľad úlohy EIT po roku 2013: priority
 - 2.1. Podnietenie rastu, vplyvu a udržateľnosti prostredníctvom EIT
 - 2.1.1. Konsolidácia a posilnenie rastu a vplyvu jestvujúcich ZIS
 - 2.1.2. Vytváranie nových ZIS
 - 2.2. Posilňovanie vplyvu EIT
 - 2.3. Nové mechanizmy plnenia a monitorovanie orientované na výsledky
 3. Účinné rozhodovanie a organizácia práce
 - 3.1. Zjednodušenie a ujasnenie postupu rozhodovania EIT
 - 3.2. Investície do ZIS: vzťahy medzi EIT a ZIS
 - 3.3. Nadviazanie kontaktu so zainteresovanými stranami
 4. Odhad finančných potrieb a zdrojov financovania na roky 2014 – 2020
 - 4.1. Konsolidácia inteligentného modelu financovania ZIS
 - 4.2. Potreby rozpočtu EIT
- Informačný hárok 1: Inovácie v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia
- Informačný hárok 2: Suroviny – udržateľné skúmanie, ťažba, spracovanie, recyklácia a nahrádzanie
- Informačný hárok 3: Food4Future (potravinová budúcnosť) – udržateľný dodávateľský reťazec od zdrojov po spotrebiteľov
- Informačný hárok 4: Výroba s pridanou hodnotou
- Informačný hárok 5: Mobilita v meste

Zhrnutie kľúčových opatrení

Oddiel 2.1.1. Konsolidácia a posilnenie rastu a vplyvu jestvujúcich ZIS

EIT:

- povzbudí ZIS, aby vytvárali a poskytovali rôznorodejšie vzdelávacie činnosti a činnosti odbornej prípravy, poskytovali poradenstvo v oblasti týchto činností a zvyšovali informovanosť o existencii týchto činností;
- postupne zavedie konkurenčné mechanizmy preskúmania v oblasti pridelovania percenta grantu ZIS, ktoré budú založené na obchodných plánoch a výkonnosti ZIS a v ktorých sa zohľadní skutočnosť, že ZIS rastú rôznymi rýchlosťami;
- podnieti ZIS, aby vyvíjali spoločné činnosti zamerané na horizontálne otázky;

- vytvorí systém partnerských hodnotení kvalifikácií s označením EIT a nadviaže dialóg s vnútroštátnymi a medzinárodnými orgánmi na zabezpečenie kvality s cieľom podporovať jednotný prístup.

Oddiel 2.1.2. Vytváranie nových ZIS

EIT:

- pripraví výberové konanie pre každú vlnu ZIS, ktorým sa poskytne dostatočný čas pre žiadateľov ZIS na prípravu návrhov;
- zverejní výzvy na týchto päť nových ZIS: výzvu na dve nové ZIS v roku 2014 v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia a surovín; výzvu na dve nové ZIS v roku 2016 v oblasti Food4Future (potravinová budúcnosť) a výroby s pridanou hodnotou a výzvu na jedno nové ZIS v roku 2018 v oblasti mobility v meste;
- vynaloží maximálne úsilie s cieľom zabezpečiť, aby čo najviac prípadných zainteresovaných strán bolo informovaných o budúcich výberových konaniach ZIS;
- zabezpečí, že rámcové podmienky budúcich výberových konaní ZIS budú nastavené tak, aby viedli k optimálnym výsledkom, najmä prostredníctvom poskytnutia jasných usmernení o požiadavkách a postupoch a prostredníctvom udelenia dostatočného času navrhovateľom na zorganizovanie partnerstva.

Oddiel 2.2. Posilňovanie vplyvu EIT

EIT:

- podporí účasť na činnostiach so širším dosahom a v náležitých prípadoch najmä poskytne podporu ZIS vo vzťahu k regionálnemu inovačnému programu;
- zriadi/prispôbi internetový nástroj, ktorým sa vytvorí platforma na spoločné využívanie poznatkov a vytváranie kontaktných sietí okolo EIT;
- vybuduje a podporí funkčnú a silnú sieť absolventov vzdelávacích činností a činností odborného vzdelávania EIT/ZIS („EIT alumni“);
- systematicky sprístupní ponaučenia zo ZIS a ich úspechy širšiemu inovačnému spoločenstvu v Únii aj mimo nej; súčasťou tohto úsilia môže byť vytvorenie registra otvorených vzdelávacích programov vytvorených v rámci činností vzdelávania a odbornej prípravy EIT a ZIS;
- zabezpečí vysokú účasť súkromného sektora, a to aj MSP, na vedomostnom trojuholníku.

Oddiel 2.3. Nové mechanizmy plnenia a monitorovanie orientované na výsledky

EIT:

- vytvorí program zjednodušenia vrátane referenčných kritérií na posúdenie pokroku a Komisii bude podávať správy o pokroku pri vykonávaní prostredníctvom výročnej správy o činnosti; zaručí, aby sa nové modely zjednodušenia šíрили v celej Únii, a poskytuje informácie v prospech iných iniciatív Únie;
- v spolupráci s Komisiou a ZIS vytvorí komplexný systém na monitorovanie príspevku EIT k programu Horizont 2020, vplyvu EIT prostredníctvom jeho vlastných činností a činností ZIS a výsledkov ZIS. EIT bude informovať Európsky parlament a Radu o všetkých svojich činnostiach monitorovania formou výročnej správy o činnosti.

Oddiel 3.1. Zjednodušenie a ujasnenie postupu rozhodovania EIT

EIT:

- prostredníctvom inteligentnej stratégie v oblasti ľudských zdrojov vrátane systematického využívania vnútorných a vonkajších odborných poznatkov a vnútorných riadiacich postupov zaručí, že sa postupne stane referenčnou inštitúciou v oblasti inovatívnej správy;
- prijme konkrétne opatrenia na ďalšiu podporu kultúry otvorenosti a transparentnosti.

Oddiel 3.2. Investície do ZIS: vzťahy medzi EIT a ZIS

EIT:

- poskytnú jasné a jednotné usmernenia o očakávaniach, povinnostiach a zodpovednostiach počas celého životného cyklu ZIS;
- v úzkej spolupráci so ZIS vytvorí kapacity v rámci ústredia EIT na uľahčenie výmeny a vzdelávania medzi ZIS;
- zabezpečí viacero služieb, ktorými podporí ZIS v oblasti horizontálnych otázok, v ktorých možno dosiahnuť väčšiu účinnosť, a zavedie ďalšie podnikové politiky s tým istým cieľom;
- poskytnú usmernenia o pridružení a združovaní partnerov, ktorí sa nemôžu stať plnoprávnymi investormi a partnermi ZIS.

Oddiel 3.3. Nadviazanie kontaktu so zainteresovanými stranami

EIT:

- vytvorí pravidelné fórum zainteresovaných strán EIT a v jeho rámci osobitné zoskupenie zástupcov členských štátov s cieľom uľahčiť interakciu a vzájomné vzdelávanie so širším inovačným spoločenstvom v rámci vedomostného trojuholníka a vrátane vnútroštátnych a regionálnych orgánov; v tomto kontexte sa prostredníctvom internetovej platformy umožní väčšia podpora interakcie medzi účastníkmi;
- bude systematicky využívať existujúce združenia univerzít, podnikov a výskumných organizácií a skupinových organizácií, ako sú platformy na výmenu poznatkov a šírenie výsledkov;
- zriadi mechanizmus akým je napríklad výročné stretnutie medzi EIT, ZIS a príslušnými útvarmi Európskej komisie na ďalšie uľahčenie synergií medzi EIT a ZIS na jednej strane a ostatnými iniciatívami Únie na strane druhej.

STRATEGICKÝ INOVAČNÝ PROGRAM EIT

1. Európsky inovačný a technologický inštitút: aktér Únie v oblasti inovácií

V tomto strategickom inovačnom programe (SIP) sa predstavujú priority Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) na obdobie rokov 2014 – 2020 a jeho spôsob fungovania. Je preto kľúčovým nástrojom európskych tvorcov politik pri určovaní strategického smerovania EIT, pričom sa EIT ponecháva značná autonómnosť pri vymedzovaní spôsobov a prostriedkov na dosiahnutie stanovených cieľov.

SIP je výsledkom hĺbkového postupu, v rámci ktorého sa dbalo na čerpanie z doterajších skúseností EIT a na celistvé zohľadnenie skutočností európskeho inovačného priestoru. Vychádza z prvého návrhu SIP, ktorý v súlade s požiadavkami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 294/2008 ⁽¹⁾ predložila správna rada EIT Európskej komisii 15. júna 2011.

Takisto stavia na výsledkoch nezávislého hodnotenia počiatočnej prevádzky EIT a na postupe konzultácií otvorených účastí všetkých strán, ktorých sa v súčasnosti týkajú alebo by sa potenciálne mohli týkať činnosti EIT vrátane podnikov, inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a výskumných organizácií, a takisto aj vnútroštátnych a regionálnych orgánov.

1.1. EIT: riešenie spoločenských výziev prostredníctvom inovácií vo vedomostnom trojuholníku

V rýchlo sa meniacom svete sa cesta Európy do budúcnosti odvíja od rastu, ktorý je inteligentný, udržateľný a inkluzívny. Za kľúčové hnacie sily na dosiahnutie tohto cieľa a zachovanie konkurencieschopnosti v rámci svetovej znalostnej ekonomiky a spoločnosti sa považuje tzv. vedomostný trojuholník vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácií a vzájomné pôsobenie týchto troch zložiek. Európska únia na túto skutočnosť nadviazala a vymenované oblasti označila vo svojej stratégii Európa 2020 za priority politiky. Tieto priority sa predovšetkým vykonávajú prostredníctvom hlavných iniciatív „Inovácia v Únii“ a „Mládež v pohybe“, ktoré vytvárajú zastrešujúci politický rámec opatrení Únie v týchto oblastiach. Dopĺňajú ich ďalšie hlavné iniciatívy, ktorými sú „Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie“, „Digitálna agenda pre Európu“ a „Európa efektívne využívajúca zdroje“. EIT bude plnohodnotne prispievať k dosahovaniu cieľov týchto hlavných iniciatív.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 294/2008 z 11. marca 2008, ktorým sa zriaďuje Európsky inovačný a technologický inštitút (Ú. v. EÚ L 97, 9.4.2008, s. 1).

Dôvody zamerania stredobodu záujmu na vysokoškolské vzdelávanie, výskum a inováciu sú jednoznačné. V kontexte znalostnej ekonomiky a čoraz väčšej celosvetovej konkurencie a v súvislosti s riešením domácich demografických výziev bude budúci hospodársky rast a tvorba pracovných miest v Európe vo zvyšujúcej sa miere pochádzať z prelomovej inovácie produktov, služieb a obchodných modelov, ako aj z jej schopnosti podporovať, prilákať a udržať si talenty. V Európe možno nájsť viacero jednotlivých prípadov úspešnosti, no napriek tomu je potrebné, aby Únia na svetovej úrovni dobehla vedúce štáty v oblasti inovácie. Okrem toho Únia čelí čoraz väčšej konkurencii, pokiaľ ide o talenty prichádzajúce z nových centier excelentnosti v rýchlo sa rozvíjajúcich hospodárstvach.

Európa musí ďalej zintenzívňovať svoje úsilie v oblasti vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácie a osvojiť si silnú a otvorenú kultúru skutočného podnikania, ktorá musí podporiť využívanie hodnôt výskumu a inovácie, vytváranie nových projektov a dosiahnutie skutočného zavedenia inovácií na trh v sektoroch s vysokým potenciálom rastu. Európa musí posilniť úlohu inštitúcií vysokoškolského vzdelávania ako hnacích síl inovácií, keďže talentované osoby potrebujú nadobudnúť správne zručnosti, poznatky a postoje, aby boli schopné presadzovať inováciu.

EIT bol zriadený presne na tento účel, t. j. prispievať k udržateľnému hospodárskemu rastu a konkurencieschopnosti tak, že bude posilňovať inovačnú kapacitu Únie a jej členských štátov a podporovať ich kapacitu využívať výsledky výskumu pri vytváraní vysokohodnotných výrobkov a služieb. Plnou integráciou vedomostného trojuholníka vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácie bude EIT výrazne prispievať k riešeniu najmä spoločenských výziev vymedzených v programe Horizont 2020 a prinášať systémové zmeny spôsobov spolupráce európskych inovačných činiteľov.

Na dosiahnutie tohto cieľa EIT kombinuje strategickú orientáciu na úrovni EIT s prístupom zdola nahor v rámci tematických pôsobností svojich znalostných a inovačných spoločenstiev (ZIS). ZIS sú vysoko integrované celoeurópske partnerstvá, v rámci ktorých sa dlhodobo združujú excelentné univerzity, výskumné strediská, malé a veľké spoločnosti a ďalší inovační činitelia, aby spolu riešili osobitné spoločenské výzvy. Každé ZIS je organizované v rámci siete malého počtu vzájomne prepojených stredísk spoločného umiestnenia, v ktorých partneri úzko spolupracujú na každodennej báze a majú spoločné strategické ciele. Strediská spoločného umiestnenia stavajú na existujúcich centrách excelentnosti, pričom ich ďalej rozvíjajú na miestne inovačné ekosystémy a prepájajú ich so širšou sieťou inovačných uzlov v celej Európe. V rámci EIT sa jednotlivým ZIS poskytol veľký stupeň autonómnosti, pokiaľ ide o vymedzovanie ich vnútornej organizácie, zloženia, programu a pracovných metód, čo im umožňuje zvoliť si prístup, ktorý je najvhodnejší na dosiahnutie ich cieľov. EIT by mal v celej Európe slúžiť ako vzor, a to vykonávaním účinnej a nenásilnej správy. Na strategickej úrovni EIT organizuje na základe tematických okruhov stanovených Európskym parlamentom a Radou výberové konanie ZIS, koordinuje ich v pružnom rámci, podporuje ich a v náležitých prípadoch im poskytuje poradenstvo v administratívnych otázkach a šíri ich najlepšie postupy dobrej správy a modely financovania. EIT by mal podporovať koordináciu a spoluprácu naprieč ZIS s cieľom zabezpečiť synergie a pridanú hodnotu.

Prostredníctvom ZIS sa EIT snaží urýchľovať inovácie a pomáha vytvárať multidisciplinárne a interdisciplinárne prostredia, ktoré sú priaznivejšie naklonené rozmachu inovácií a tvorbe prelomových poznatkov spôsobom, v rámci ktorého spolupracujú vysokoškolské vzdelávanie, výskum a podnikanie. Tento prístup umožňuje riešiť čoraz zložitejšie a vzájomne prepojené spoločenské výzvy stanovené v programe Horizont 2020 tak, že spája inovácie v rámci sektora a medzi sektormi a združuje excelentných ľudí z rôznych sektorov, prostredia a disciplín, ktorí by sa inak zrejme nestretli, s cieľom spoločne nachádzať riešenia danej výzvy.

Dosiahnuté úspechy

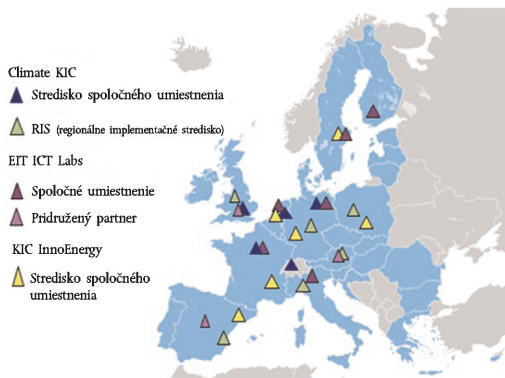
EIT ukončil svoju počiatočnú fázu zameranú na začatie svojej prevádzky prostredníctvom prvých ZIS a zavedenie rozhodovacieho postupu EIT a výkonných funkcií v podobe správnej rady a ústredia. EIT takisto úspešne naplnil svoj hlavný cieľ, ktorým je plná integrácia celého inovačného reťazca, tým, že združil inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, výskumné organizácie a podniky prostredníctvom troch počiatočných ZIS zriadených v roku 2010 v oblastiach, ktoré určil Európsky parlament a Rada ako podstatné pre budúci rozvoj Európy. Týmito oblasťami sú udržateľná energetika (KIC InnoEnergy), prispôsobenie sa zmene klímy a jej zmiernenie (Climate KIC) a informačná a komunikačná spoločnosť v budúcnosti (Laboratória EIT pre informačné a komunikačné technológie - EIT ICT Labs).

EIT okrem toho v súčasnosti upevňuje svoju pozíciu inovačného inštitútu z jeho ústredia v Budapešti. Taktiež vytvoril nadáciu EIT Foundation, ktorá je právne nezávislou organizáciou venujúcou sa propagácii a podpore práce a činností EIT a posilňovaniu spoločenského vplyvu EIT.

ZIS na ceste k integrovaným partnerstvám svetovej triedy

Prvé tri ZIS zriadené v roku 2010 vykonávali svoje prvé činnosti v roku 2011. Napriek tomu, že ešte nemali veľa skúseností, úspešne dosiahli kritické množstvá vo svojich príslušných oblastiach vrátane vyváženej účasti rôznych zložiek vedomostného trojuholníka. Kombinovaná sila partnerov v ZIS, či už ide o číselné vyjadrenie alebo dôležitosť, ktorú predstavujú vo svojich príslušných oblastiach, vytvára potenciál na to, aby dosiahli svetovú úroveň.

Graf č. 1 - Spoločné umiestnenie ZIS

ZIS využili rôzne prístupy pri budovaní svojich stratégií a správnych štruktúr, v ktorých sa prihládalo na rôzne tematické oblasti. Jedno ZIS sa zriadilo ako spoločnosť, zatiaľ čo ostatné dve sú neziskové združenia. Ich štruktúru tvorí približne 30 hlavných partnerov a päť až šesť stredísk spoločného umiestnenia, ktoré obyčajne sprevádzajú rôzny počet dodatočných pridružených partnerov vrátane malých a stredných podnikov (MSP).

Podoba ZIS vo forme jedného právneho subjektu, ktorý vedie generálny riaditeľ (CEO), sa jednoznačne odkláňa od tradičného prístupu viacerých príjemcov. Všetky ZIS sa okrem toho pri strategickom plánovaní svojich činností riadia zásadami obchodného plánu a všetky ZIS zrealizovali koncepciu spoločného umiestnenia: zoskupením rôznych tímov na jednom fyzickom mieste, ktoré slúži ako stredisko výmeny informácií v oblasti mnohých činností ZIS a spája spôsobilosti a zručnosti rozvinuté v rôznych oblastiach špecializácie na celoeurópskej úrovni. Dôležitú úlohu pri realizácii činností ZIS bude zohrávať najmä podnikateľský sektor a ZIS by mali byť schopné zmobilizovať investície a dlhodobé záväzky z tohto sektora.

Činnosti ZIS zahŕňajú celý inovačný reťazec a ich súčasťou je okrem iného vytváranie magisterských a doktorandských (PhD) programov s označením EIT, v rámci ktorých sa spája excelentná veda s podnikateľským vzdelávaním, službami vytvárania podnikov a programami mobility. Keďže spočiatku sa činnosti ZIS zameriavali na talent a ľudí, prvé výsledky sa dosiahli v oblasti vzdelávania a podnikania vrátane vytvorenia magisterských a doktorandských (PhD) programov. Dve ZIS spojili svoje sily a spolupracujú na spoločnom magisterskom programe Smart Grids (inteligentné siete).

Úspechy, ktoré ZIS dosiahli v prvom roku pôsobenia (2010 – 2011), sú sľubné:

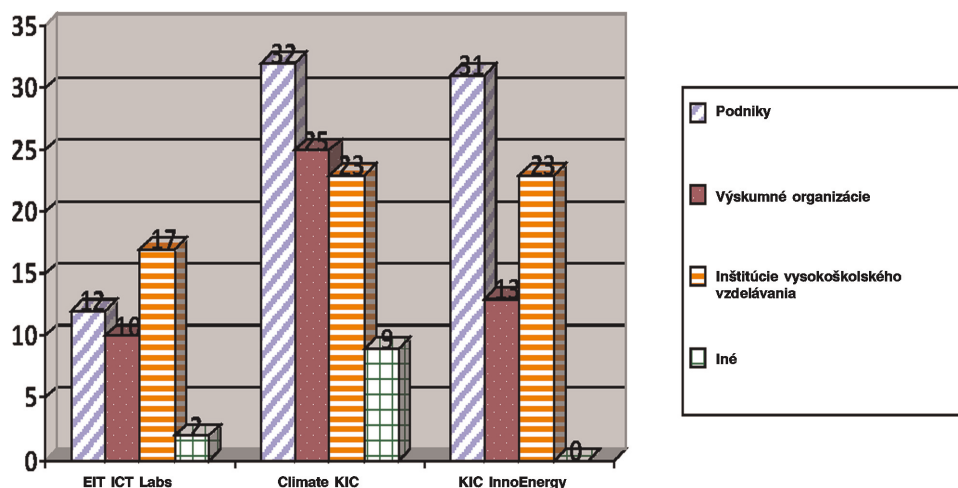
Takmer 500 študentov absolvovalo odbornú prípravu v rámci letných kurzov a viac ako 200 študentov je v súčasnosti zapísaných do osobitných magisterských programov s označením ZIS. Dopyt od talentovaných ľudí je vysoký: napríklad spoločenstvu KIC InnoEnergy bolo doručených 950 prihlášok na jeho magisterský program, pričom prijať bolo možné 155 študentov. Absolventi kurzov Climate KIC z roku 2010 a 2011 vytvorili združenie absolventov s cieľom udržiavať dlhodobé zapojenie sa do ZIS.

Vďaka počiatočnému kapitálu z cien a ocenení alebo vďaka podpore od ZIS bolo doteraz vytvorených šesť nových podnikov. Viac ako 50 nových podnikov je v súčasnosti zapojených do inkubačných činností. EIT ICT Labs podporuje 18 malých spoločností prostredníctvom obchodných poradcov.

Na regionálnej úrovni sa vytvorili prepojenia v rámci vedomostného trojuholníka prostredníctvom medzidisciplinárnych programov profesijného rozvoja, ako je program spoločenstva Climate KIC s názvom Priekopníci v praxi (Pioneers in practice) (doteraz sa na tomto programe mobility zúčastnilo 59 jednotlivcov).

Vytvorili sa nové pravidlá duševného vlastníctva, podľa ktorých si zisk vyplývajúci z práv duševného vlastníctva spoločne delia zapojené spoločnosti a právny subjekt ZIS.

Graf č. 2 – Partneri ZIS v roku 2011 (podniky, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, výskumné organizácie)

1.2. Pridaná hodnota EIT: výnimočné črty

Prístup EIT sa vyznačuje množstvom prvkov, ktorými prináša skutočnú pridanú hodnotu na úrovni Únie:

- Prekonávanie roztrieštenosti pomocou dlhodobých integrovaných partnerstiev a vytváranie kritického množstva prostredníctvom európskeho rozmeru: Budovaním na jestvujúcich iniciatívach spolupráce EIT pozdvihuje vybrané partnerstvá v ZIS na trvalejšiu a strategickejšiu úroveň. ZIS umožňujú partnerom svetovej triedy zoskupiť sa v novom zložení, zlepšiť jestvujúce zdroje a rozvíjať nové a v náležitých prípadoch otvorené inovačné modely, dostať sa k novým podnikateľským príležitostiam prostredníctvom nových hodnotových reťazcov, v rámci ktorých sa riešia výzvy s vyšším rizikom a väčším rozmerom. Hoci je v členských štátoch veľký počet centier excelentnosti, často jednotlivito nedosahujú kritické množstvo pre celosvetovú súťaž. Strediská spoločného umiestnenia ZIS ponúkajú silným miestnym činiteľom príležitosť úzko sa prepojiť s inými excelentnými partnermi cez hranice, a umožňujú im tak konať a presadiť sa na celosvetovej úrovni.
- Zvyšovanie vplyvu investícií na vzdelávanie, výskum a inováciu a testovanie nových spôsobov riadenia inovácií: EIT pôsobí ako „katalyzátor inovácií“, pridáva hodnotu jestvujúcej výskumnej základni tak, že urýchľuje preberanie a využívanie technológií a výsledkov výskumu a prenáša výsledky výskumu do vzdelávania. Inovačné činnosti zase prispievajú k zosúladeniu a mobilizácii investícií do výskumu a k nastaveniu činností v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy tak, aby viac reagovali na obchodné potreby. Preto sa EIT umožnilo disponovať vysokým stupňom pružnosti, aby bolo možné testovať nové inovačné modely, čím sa umožní skutočná diferenciacia modelov riadenia a financovania ZIS a rýchla adaptácia s cieľom lepšie reagovať na nové príležitosti.
- Podpora talentov na cezhraničnej úrovni a podpora podnikateľstva prostredníctvom integrácie vedomostného trojuholníka: EIT podporuje inováciu, ktorej hncou silou sú ľudia, a svoje úsilie upriamuje na študentov, výskumníkov a podnikateľov. Poskytuje nové možnosti kariéry a mobility medzi akademickou obcou a súkromným sektorom a inovatívne programy profesionálneho rozvoja. Očakáva sa, že značkou EIT pripojenou k inovatívnym magisterským a doktorandským (PhD) programom ZIS sa bude prispievať k vytváraniu medzinárodne uznávanej značky excelentnosti, ktorá pomôže prilákať talenty z Európy a zahraničia. Podnikateľstvo sa podporuje prostredníctvom novej generácie študentov svetovej triedy vrátane študentov PhD, ktorí majú poznatky a postoje, ktoré im umožnia premieňať nápady na podnikateľské príležitosti. Títo študenti zohrávajú kľúčovú úlohu pri integrácii vedomostného trojuholníka.
- Inteligentné financovanie prostredníctvom pákového efektu v spojení s prístupom orientovaným na výsledky a podnikanie: EIT zabezpečuje až 25 % rozpočtu ZIS a katalyzuje 75 % finančných zdrojov od širokej škály verejných partnerov, súkromných partnerov a partnerov z tretieho sektora, čo predstavuje podnikateľský prístup samo o sebe, a vytvára tak výrazný pákový efekt, keďže zoskupuje veľké investície a usmerňuje rôzne verejné a súkromné zdroje v prospech spoločne schválených stratégií. ZIS zavedú vnútorné pravidlá na zabránenie dvojitému financovaniu činností na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EIT.

Zameriavaním sa na vplyv na trh, ako aj na vplyv na spoločnosť EIT navyše uplatňuje prístup orientovaný na výsledky. ZIS vykonávajú činnosť na základe podnikateľskej logiky, ročného obchodného plánu vrátane ambiciózneho portfólia činností od vzdelávania po tvorbu podnikov, s jasnými cieľmi, výsledkami a kľúčovými ukazovateľmi výkonu, na základe ktorých sa hodnotia.

1.3. Synergie a doplnkovosť s inými politickými iniciatívami a iniciatívami financovania

Vzájomná prepojenosť výskumu, inovácie a vysokoškolského vzdelávania sa v iniciatívach a programoch Únie uznáva čoraz viac. V oblasti vzájomne sa posilňujúcich akcií na európskej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni jestvuje veľký potenciál. Pokiaľ ide o úroveň Únie, strategickým rámcom zabezpečeným programom Horizont 2020 - rámcový program v oblasti výskumu a inovácie (2014 – 2020) sa ešte viac zabezpečí, že tieto synergie sa budú naplno využívať.

EIT výrazne prispeje k dosahovaniu cieľov vytýčených v programe Horizont 2020, najmä prostredníctvom riešenia spoločenských výziev spôsobom, ktorý bude dopĺňať iné iniciatívy v týchto oblastiach. V rámci programu Horizont 2020 sa EIT bude zaraďovať do cieľa „spoločenské výzvy“, ale v dôsledku nenarušenej interakcie rôznych cieľov bude prispievať aj k cieľu „vedúce postavenie priemyslu“, a to tak, že bude podnecovať výskum orientovaný na výsledky a podporovať vytváranie inovatívnych MSP s vysokým rastom. Napokon bude prispievať k dosahovaniu cieľa „excelentná vedecká základňa“ tak, že bude podporovať cezhraničnú mobilitu medzi disciplínami, sektormi a krajinami, a začleňovaním podnikateľstva a kultúry podstupovania rizika do inovatívnych študijných postgraduálnych programov.

EIT týmto výrazne prispeje k podpore rámcových podmienok, ktoré sú potrebné na realizáciu inovačného potenciálu výskumu Únie a na podporu dokončenia budovania Európskeho výskumného priestoru (European Research Area - ERA).

EIT navyše prináša do politiky Únie v oblasti výskumu a inovácie plnohodnotný a potrebný rozmer vzdelávania. Prostredníctvom inovatívneho podnikateľského vzdelávania významným spôsobom premostuje výskumný a inovačný rámec s politikami a programami v oblasti vzdelávania a zabezpečuje, aby sa vyvinulo dlhodobé úsilie potrebné na zabezpečenie udržateľných zmien v oblasti vysokoškolského vzdelávania. Predovšetkým prostredníctvom nových, transdisciplinárnych a medzidisciplinárnych titulov s označením EIT, ktoré udeľujú zúčastnené inštitúcie vysokoškolského vzdelávania v súlade s vnútroštátnymi pravidlami a akreditačnými postupmi, vedie EIT spoločné snahy o vytvorenie vzdelávania zameraného na inováciu s jasným prepojením so širším európskym programom modernizácie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, čím sa zároveň podporuje európsky priestor vysokoškolského vzdelávania.

Okrem toho sa vytvárajú príležitosti na vzájomne sa posilňujúce interakcie s politikou Únie v oblasti súdržnosti, a to tak, že sa riešia prepojenia medzi miestnymi a celosvetovými aspektmi inovácií. Strediská spoločného umiestnenia umožňujú cezhraničnú spoluprácu a majú vhodné postavenie na to, aby vedeli zhodnotiť rôzne schémy financovania v ich príslušných regiónoch. Strediská spoločného umiestnenia zohrávajú dôležitú úlohu pri posilňovaní prepojenosti miestnej a celosvetovej úrovne ZIS ako celku, a to aj prostredníctvom úzkej spolupráce s regionálnymi orgánmi, najmä s tými, ktoré sú zapojené do vytvárania a zabezpečovania regionálnych inovačných stratégií inteligentnej špecializácie (RIS3). Okrem toho by bolo možné posilniť prepojenia medzi ZIS a miestnymi skupinovými organizáciami s cieľom zvýšiť zapojenie MSP do činností ZIS. Zatiaľ čo príležitosti na vytváranie synergií sa líšia v závislosti od tematického zamerania ZIS, množstvo iniciatív a programov na úrovni Únie má veľký potenciál na ponúknutie výhod vyplývajúcich zo spolupráce a z koordinácie. Keďže celková koncepcia EIT/ZIS spočíva vo vytváraní pridanej hodnoty k súčasnej európskej excelentnosti, súčasne aj budúce ZIS by sa mali usilovať o čo najväčšie využitie týchto synergií už aj z hľadiska toho, ako sú vymedzené. Očakáva sa, že ZIS budú prinosné pre iniciatívy, ktoré môžu jestvovať v súvisiacich oblastiach vrátane iniciatív spoločného plánovania, európskych partnerstiev v oblasti inovácií a verejno-súkromných partnerstiev.

Spoločnými programovými iniciatívami, ktoré sú kľúčovým nástrojom na riešenie roztrieštenosti v oblasti výskumu, sa v prípade potreby zabezpečí jadro celoeurópskej výskumnej základne ZIS. ZIS môžu zasa zrýchliť a posilniť využívanie excelentného verejného výskumu, ku sústredeniu ktorého dochádza vďaka iniciatívam spoločného plánovania, a riešiť tak roztrieštenosť v oblasti inovácie. Spoločné technologické iniciatívy (STI) a novo vytvorené verejno-súkromné partnerstvá poskytujú platformy na podporu výskumu veľkého rozsahu, ktorého hybnou silou je priemysel, a posilňujú rozvoj hlavných technológií. ZIS môžu pomôcť katalyzovať tieto veľké výskumné investície s cieľom urýchliť prenos technológií a komercializáciu a vytvoriť nové projekty v rámci jestvujúcich podnikov prostredníctvom podnikateľských talentov. Prístupom založeným na vedomostnom trojuholníku EIT doplní investície Európskej rady pre výskum (European Research Council - ERC) do hraničného výskumu svetovej triedy, keďže sa zameria na celý inovačný reťazec od nápadov až po ich uplatnenie a využitie a poskytne ďalšie príležitosti pre výskumníkov v rámci programu Marie Curie-Skłodowskej a študentov v rámci programu Erasmus+, pokiaľ ide o inovácie a otvorenie sa svetu podnikania, s cieľom podporiť vytvorenie Európskeho výskumného priestoru a európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania.

Pripravované európske partnerstvá v oblasti inovácie poskytnú zastrešujúce rámce, ktoré uľahčia zosúladienie a inteligentné synergie výskumných a inovačných nástrojov a politik odvíjajúcich sa od ponuky a dopytu. ZIS môžu prispieť k európskemu partnerstvu v oblasti inovácie prostredníctvom svojej distribuovanej povahy a skúseností z terénu, a to najmä tak, že budú rozvíjať potrebný ľudský kapitál, vzdelávať kľúčových činiteľov, ako sú podnikatelia a výskumníci, a určovať rámcové podmienky a najlepšie postupy v otázkach politiky, regulácie alebo normalizácie vo svojom príslušnom sektore.

V praxi to znamená, že možnosti synergií vzniknú rôznymi spôsobmi v závislosti od rôznych ZIS a výziev. V súčasnosti sa na úrovni ZIS vytvárajú prepojenia s inými iniciatívami, ktoré sa odlišujú v závislosti od osobitostí konkrétneho ZIS a jeho tematického zamerania. EIT by okrem toho mal posilňovať synergie a interakciu medzi ZIS vo všetkých pilieroch programu Horizont 2020, ako aj s ďalšími relevantnými iniciatívami, a to pri náležitom zohľadnení rizika prekrývania sa.

Príklady synergií medzi ZIS a inými iniciatívami v praxi (k septembru 2011)

- EIT ICT Labs sú prepojené a úzko spolupracujú s verejno-súkromným partnerstvom v oblasti budúceho internetu, spoločnou technologickou iniciatívou Artemis a s iniciatívami EUREKA, ako je ITEA2 (Informačné technológie pre pokrok Európy), a s partnerstvom Trust in Digital Life (Dôvera v digitálnom svete). Uplatňovaním tzv. katalyzátorov ZIS, ako je inovačný radar, podnecovateľ patentovania a prenos technológií počas celého životného cyklu výskumných projektov financovaných Úniou, sa zvýši trhový vplyv EIT ICT Labs. Poskytnutím prístupu k svojim strediskám spoločného umiestnenia môže zvýšiť mobilitu osôb a nápadov v rámci Európy.
- KIC InnoEnergy prispieva k naplneniu strategického plánu energetických technológií Únie (plán SET) okrem iného prostredníctvom svojej účasti na platforme SETIS v oblasti sledovania a mapovania technológií a svojimi podnetmi v súvislosti s európskymi priemyselnými iniciatívami. Takisto v súčasnosti spolupôsobí so Spoločným výskumným centrom Komisie (Joint Research Centre - JRC) v oblasti simulačných spôsobilostí pri zostavovaní scenárov.
- Climate KIC aktívne zabezpečuje synergie s iniciatívami spoločného plánovania v oblasti, keďže inovačný program a vykonávací plán spoločenstva Climate KIC sa bude sčasti zakladať na spoločnom strategickom programe, ktorý sa stanovil v rámci iniciatívy spoločného plánovania – klíma (klimatické služby a prispôbenie sa zmenám). Regionálne inovačné a vykonávacie spoločenstvá v rámci Climate KIC prinesú originálny celo-európsky regionálny inovačný model, ktorý využíva regióny na skúšobné účely a prepája tak rozvoj riadiacich schopností a regionálne silné miesta s celosvetovými výzvami.

2. Prehľad úlohy EIT po roku 2013: priority

2.1. Podnietenie rastu, vplyvu a udržateľnosti prostredníctvom EIT

Poučenia z fázy zriaďovania

Postup zriaďovania prvých ZIS bol procesom učenia sa z vlastných skúseností. Vyplynulo z neho, že ZIS sú novátorskou myšlienkou a všetky strany zapojené do postupu podcenili právnu organizáciu ZIS a vytváranie zmluvných vzťahov so ZIS a ich partnermi. Nedostatočné vedomosti o vhodnosti rôznych foriem právnej subjektivity takisto nepomohli dospieť k plynulému postupu zriaďovania. Mal by sa zachovať prístup zdola nahor, ktorý každému ZIS prenecháva značný priestor na zorganizovanie svojich partnerstiev, no zároveň by sa mali poskytnúť ďalšie usmernenia a podpora s cieľom určiť vhodné právne formy. Nemala by sa podceňovať ani otázka zblížovania rozličných akademických a podnikateľských kultúr v jednom právnom subjekte; preto je dôležité mať spoločné hodnoty na úrovni ZIS aj na úrovni EIT. ZIS sú takisto inštitucionálnymi inováciami veľkého rozsahu a každé ZIS je odlišné, pokiaľ ide o ich charakteristické znaky vrátane veľkosti a organizácie. Vďaka tomu sa vytvára bohatá ponuka inovačných modelov, ale súčasne sa tak sťažuje celková koordinácia a monitorovanie ZIS.

V budúcnosti by mal EIT poskytovať jasnejšie usmernenia už od výberového postupu, aby sa zabezpečilo, že všetky ZIS budú mať spoločné základné strategické črty, a umožnila sa rôznorodosť prístupov k organizácii ZIS, dosahovaniu výsledkov a financovaniu.

EIT by mal znížiť administratívne zaťaženie a šíriť osvedčené postupy a skúsenosti existujúcich ZIS novým ZIS. Celkový súčasný počet ZIS – tri – nepredstavuje kritické množstvo, ktoré by EIT umožňovalo naplno rozvinúť potenciál stať sa vedúcim inovačným inštitútom.

Okrem toho musí byť EIT viac než len „súhrnom jednotlivých svojich častí“, pričom zároveň treba podporovať súčinnosť rôznych ZIS.

Z dlhodobého hľadiska musí EIT kultivovať jednoznačnú identitu a musí sa stať celosvetovo uznávanou značkou EIT. Súčasťou pestovania silnej značky EIT môžu byť činnosti na vytvorenie pevnej siete ľudí a podnikov okolo spoločenstva EIT (študenti, absolventi, učitelia, podnikatelia, odborníci atď.) a usporadúvanie konferencií a podujatí na podporu zmyslu pre identitu a viditeľnosť.

EIT ako investor do vedomostného trojuholníka

Na základe doterajších poznatkov sa EIT snaží o upevnenie a ďalšie rozvíjanie svojej úlohy „investora“, ktorý podporuje jestvujúce centrá excelentnosti v oblasti výskumu, podnikania a vysokoškolského vzdelávania v Európe a umožňuje im spájať sa a posilňovať dlhodobú systematickú spoluprácu prostredníctvom ZIS.

Investorským prístupom EIT sa podporuje zameranie na určenie najlepších strategických príležitostí a zvolenie portfólia partnerstiev svetovej triedy, t. j. ZIS, aby ich bolo možné naplniť. V rámci tohto prístupu EIT udeľuje pre ZIS ročné granty na základe ich predchádzajúcich výsledkov a činností, ktoré navrhujú vo svojom obchodnom pláne, na základe jasného a transparentného postupu. Pri posudzovaní obchodných plánov sa využijú služby externých, nezávislých odborníkov. Preto by EIT nemalo len vymedzovať hlavné smerovanie a víziu, ale musí tiež ZIS poskytnúť vhodnú úroveň podpory a monitorovať ich výkon. ZIS majú zároveň k dispozícii vysoký stupeň voľnosti, pokiaľ ide o vymedzenie svojho programu, vnútorných stratégií a organizácie, a takisto aj pri zabezpečovaní svojich činností a mobilizácii potrebných talentov a zdrojov.

Návratnosť investícií EIT do ZIS sa bude merať na základe hmatateľného úžitku pre európske hospodárstvo a spoločnosť vo všeobecnosti, ako je vytvorenie nových podnikov, produktov a služieb na jestvujúcich a budúcich trhoch, príprava podnikavých ľudí vybavených lepšími zručnosťami, vytváranie nových a prítiažlivejších pracovných príležitostí a prítiahnutie a udržanie talentov z Únie a zahraničia.

Zo strany EIT si to vyžaduje zriadenie pevného systému monitorovania a hodnotenia zameraného na dosiahnuté úspechy, výsledky a vytváranie hospodárskeho aj spoločenského vplyvu, ktoré sa majú porovnávať s referenčnými kritériami najlepších medzinárodných postupov. Prioritou v tomto smere je vytvorenie vyváženého systému monitorovania výkonu na posúdenie vplyvu EIT prostredníctvom ZIS, vlastného výkonu EIT ako organizácie a príspevku EIT k programu Horizont 2020.

Významným prvkom v tomto ohľade je takisto rozvíjanie skutočnej firemnej identity EIT, ktorú dosiahne spoločne so ZIS na základe súboru spoločne vyznávaných hodnôt. Zatiaľ čo všetky ZIS a ich jednotliví partneri majú svoju vlastnú firemnú identitu a hodnoty, všetci spoločne vyznávajú hodnoty, ktoré spájajú spoločenstvo EIT/ZIS. Patria medzi ne: excelentnosť vo vedomostnom trojuholníku; vysokokvalifikovaní a podnikaví ľudia; dlhodobá spolupráca cez hranice, disciplíny a sektory; a zameranie na spoločenský a hospodársky vplyv. Takouto identitou sa takisto posilní vonkajšia viditeľnosť a reputácia EIT a ZIS.

2.1.1. Konsolidácia a posilnenie rastu a vplyvu jestvujúcich ZIS

EIT bude aktívne podporovať počiatočné tri ZIS s cieľom posilniť ich potenciál a vplyv a ich príspevok k napĺňaniu cieľov programu Horizont 2020. ZIS časom rozšíria svoje počiatočné portfólio činností s cieľom využiť nové trhové alebo spoločenské príležitosti a prispôsobiť sa meniacemu prostrediu na celom svete. S cieľom podporiť tento vývoj bude EIT poskytovať poradenstvo a otvoreným a transparentným spôsobom a v úzkej spolupráci s každým jednotlivým ZIS vymedzovať stratégie spolufinancovania šité na mieru, ktorými sa súčasne podporia strategické činnosti z hľadiska EIT.

ZIS by mali byť aj naďalej dynamickými partnerstvami, a teda byť otvorené novým partnerom z celej Európy na základe excelentnosti, ale mala by existovať možnosť v prípade potreby zrušiť jestvujúce partnerstvá. ZIS by mali využiť nové zdroje jestvujúcej a potenciálnej excelentnosti, pokiaľ prinášajú pridanú hodnotu, prostredníctvom účasti nových partnerov v jestvujúcich strediskách spoločného umiestnenia, posilnenej práce cez hranice spoločného umiestnenia v rámci každého ZIS, alebo dokonca prostredníctvom zriadenia nového strediska spoločného umiestnenia, a zároveň zachovať zameranie, silu a riaditeľnosť svojich ZIS.

Správna rovnováha medzi spoluprácou a súťažou je takisto dôležitá na dosiahnutie maximálneho výkonu ZIS. EIT bude podnecovať ZIS, aby navzájom spolupracovali v oblastiach, ktoré ponúkajú veľký potenciál na vytvorenie synergií, napríklad prostredníctvom spoločných kurzov profesijného rozvoja, spoločných výskumných činností, magisterských alebo doktorandských programov (PhD) alebo cezhraničnej mobility ZIS medzi akademickou obcou a svetom obchodu. Zároveň EIT vytvorí podnety na určitý stupeň súťaže s cieľom povzbudiť ZIS, aby si udržali svoje zameranie na výsledky a vplyv a prijali vhodné opatrenia v prípade nedostatočného výkonu.

ZIS nielen budujú na jestvujúcej excelentnej výskumnej základni svojich partnerov, ale takisto sú aj priekopníkmi v oblasti podpory a realizácie vzdelávacieho poslania EIT. Cieľom je vzdelávať a vybaviť talentovaných ľudí odbornými zručnosťami, poznatkami a zmysľaním vrátane podnikania, ktoré sú potrebné pre celosvetovú znalostnú ekonomiku a spoločnosť. Preto EIT aktívne okrem iného podporuje vysokoškolské programy s označením EIT prostredníctvom monitorovania ich kvality a jednotného vykonávania v rámci ZIS. V rámci tohto úsilia sa vo veľkej miere využije partnerské a odborné hodnotenie a nadviaže sa dialóg s vnútroštátnymi a medzinárodnými orgánmi na zabezpečenie kvality. Týmto spôsobom sa podporí vnútroštátne a medzinárodné uznávanie a reputácia kvalifikácií s označením EIT a zvýši sa ich prítťažlivosť v celosvetovom meradle, čím sa zlepšia možnosti zamestnania absolventov, pričom zároveň sa vytvorí platforma spolupráce na medzinárodnej úrovni. V budúcnosti sa bude ZIS odporúčať, aby rozšírili svoje vzdelávacie činnosti za hranice postgraduálneho vzdelávania smerom k väčšej rôznorodosti študijných programov s cieľom zabezpečiť širší záber inovatívnych činností zameraných na profesijný rozvoj vrátane vzdelávania vedúcich pracovníkov, odborných vzdelávacích kurzov šitých na mieru vrátane kurzov odbornej prípravy a letných škôl, ako aj stáží v rámci ZIS a ich partnerov.

S cieľom posilniť vplyv vzdelávacích činností ZIS a sprístupniť ich širšiemu počtu účastníkov môžu ZIS uvažovať na experimentálnej báze o moduloch diaľkového a elektronického vzdelávania v rámci vysokoškolských programov prvého stupňa alebo balíkov zameraných na vyučovanie na školách.

EIT:

- povzbudí ZIS, aby vytvárali rôznorodejšie vzdelávacie činnosti a činnosti odbornej prípravy a poskytovali poradenstvo v oblasti týchto činností a zvyšovali informovanosť o existencii týchto činností;
- postupne zavedie konkurenčné mechanizmy preskúmania v oblasti pridelovania percent grantu ZIS, ktoré budú založené na obchodných plánoch a výkonnosti ZIS a v ktorých sa zohľadní, že ZIS rastú rôznymi rýchlosťami;
- podnieti ZIS, aby vyvíjali spoločné akcie zamerané na horizontálne otázky;
- vytvorí systém partnerských hodnotení kvalifikácií s označením EIT a nadviaže dialóg s vnútroštátnymi a medzinárodnými orgánmi na zabezpečenie kvality s cieľom podporovať jednotný prístup.

2.1.2. Vytváranie nových ZIS

S cieľom ešte viac posilniť vplyv a podnietiť inovácie v nových oblastiach spoločenských výziev bude EIT postupne rozširovať svoje portfólio ZIS. Pridržiavaním sa cesty postupného rozvoja v oblasti zriaďovania nových ZIS EIT zabezpečí, že poučenia z predchádzajúcich vln sa riadne vezmú do úvahy a že ZIS sa budú vytvárať len v tých oblastiach, ktoré majú jasný inovačný potenciál a excelentnosť špičkovej triedy, na ktorých možno stavať. V rokoch 2014 – 2020 sa preto nové ZIS zriadiť v troch vlnách. Výzva na dve ZIS sa zverejní v roku 2014, ďalšia výzva na dve ZIS v roku 2016 a napokon výzva na jedno ZIS v roku 2018, a to na základe priaznivého výsledku preskúmania EIT stanoveného v článku 32 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013⁽¹⁾, čo bude viesť k portfóliu ôsmich ZIS v rokoch 2014 – 2020 (čo sa rovná vytvoreniu 35 až 45 stredísk spoločného umiestnenia v Únii). Výberové konanie ZIS pevne buduje na pozitívnych výsledkoch poznatkov získaných z procesu prvej vlny ZIS a z podrobného externého hodnotenia EIT a jestvujúcich ZIS vrátane posúdenia hospodárskeho a spoločenského vplyvu ZIS a príspevku EIT k posilneniu inovačných kapacít Únie a členských štátov, a v náležitých prípadoch takisto aj na hodnoteniach programu Horizont 2020.

Nové ZIS sa zriadiť v oblastiach so skutočným inovačným potenciálom. EIT teda plnohodnotne prispieva k dosahovaniu cieľov širšieho politického programu Únie, a najmä k cieľom programu Horizont 2020, v ktorom sa vymedzuje niekoľko veľkých spoločenských výziev a podporných a priemyselných technológií. Cieľom je zriadiť ZIS v tematických okruhoch, ktoré pre ich veľký rozmer a zložitú povahu možno riešiť len pomocou medzidisciplinárneho, cezhraničného a medzisektorového prístupu. Výber tematických okruhov preto musí vychádzať z dôkladnej analýzy, v ktorej sa bude zisťovať, či ZIS dokáže priniesť skutočnú pridanú hodnotu a kladne vplyvať na hospodárstvo a spoločnosť.

Európska komisia túto analýzu uskutočnila pomocou postupu zostaveného tak, aby bolo možné objektívne posúdiť potenciál budúcich tematických zameraní ZIS. Jedným z východiskových bodov bol návrh SIP, ktorý správna rada EIT predložila Komisii v júni 2011. Zároveň sa vytvoril súbor pevných kritérií s cieľom umožniť objektívne posúdenie inovačného potenciálu, ktorý ponúka každý z budúcich tematických okruhov. Platnosť týchto kritérií sa overila v rámci širšieho inovačného spoločenstva vedomostného trojuholníka prostredníctvom otvorenej verejnej konzultácie. Výsledkom tohto postupu je tento zoznam kritérií:

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013, ktorým sa zriaďuje program Horizont 2020 - rámcový program pre výskum a inováciu (2014-2020) (Pozri stranu 104 tohto úradného vestníka).

- riešiť hlavné hospodárske a spoločenské výzvy, ktorým čelí Európa, a prispievať k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020;
- nadväzovať na príslušné politiky Únie a zosúlaďovať ich s nimi, a takisto aj na jestvujúce iniciatívy v rámci programu Horizont 2020 a programu Erasmus+;
- byť schopný mobilizovať investície a dlhodobé záväzky zo sektoru podnikania; mať jestvujúci trh pre svoje produkty alebo byť schopný vytvárať nové trhy;
- vytvárať udržateľné a systémové vplyvy, ktoré sa merajú podľa počtu nových vzdelaných podnikavých ľudí, nových technológií, nových podnikov a vysokokvalifikovaných pracovných miest;
- združovať kritické množstvo zainteresovaných strán z oblasti špičkového výskumu, vzdelávania a inovácií z celej Európy, ktoré by sa inak nestretli, vrátane spolupráce s partnermi mimo Európy;
- vyžadovať medzidisciplinárny prístup a nabádať inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, aby vyvinuli nové typy vzdelávania naprieč hranicami disciplín,
- riešiť hlavné inovačné medzery, ako je európsky paradox, t. j. tematické okruhy, v ktorých má Európa silnú výskumnú základňu, ale slabý inovačný výkon.

Z posúdenia tematických okruhov predložených v návrhu EIT, ako aj v rámci širšieho spoločenstva zainteresovaných strán jasne vyplynulo, že tematické okruhy sa do určitej miery líšia, pokiaľ ide o ich potenciálny vplyv, ktorý by ponúkli v prípade zriadenia ZIS. Preto sa množstvo tematických okruhov úplne zamietlo; ďalšie sa pretvorili tak, aby lepšie reagovali na osobitosti európskeho a celosvetového kontextu v tejto oblasti.

Za hlavné tematické okruhy s najväčším potenciálom na vytvorenie prínosu pre jestvujúce činnosti a skutočné zrýchlenie inovácií v prípade zriadenia nového ZIS sa určili tieto okruhy:

- Inovácie v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia
- Suroviny – udržateľné skúmanie, ťažba, spracovanie, recyklácia a nahrádzanie
- Food4future (potraviny budúcnosti) – udržateľný dodávateľský reťazec od zdrojov po spotrebiteľov
- Výroba s pridanou hodnotou
- Mobilita v meste

Viac podrobných informácií o jednotlivých okruhoch sa uvádza v informačných hárkoch na konci tohto dokumentu ⁽¹⁾.

Na základe týchto tém bude môcť EIT autonómne rozhodovať o zorganizovaní budúcich výberových konaní ZIS. Úspešnosť budúcich výziev na vytvorenie ZIS bude vo veľkej miere závisieť od jasných usmernení, pokiaľ ide o očakávaná a požiadavky, ako aj časového rámca umožňujúceho uchádzačom o vytvorenie ZIS solídne sa zorganizovať z právneho a finančného hľadiska pred tým, ako predložia návrh. ZIS sa budú vyberať na základe podrobných kritérií vymedzených v nariadení o EIT a na základe zastrešujúcich zásad excelentnosti a podstatnosti pre oblasť inovácií. Každé vybrané ZIS bude musieť preukázať, ako bude vytvárať čo najväčší vplyv v danej oblasti, a podložiť dôveryhodnosť svojej stratégie.

⁽¹⁾ V informačných hárkoch sa uvádza syntéza analýzy o relevantnosti a pridanej hodnote vytvárania ZIS v navrhovaných tematických okruhoch. Sú v nich uvedené predbežné informácie o tom, čo by ZIS v špecifických oblastiach mohli robiť, no budúcim ZIS sa nenariaďujú činnosti ani pracovné metódy.

S cieľom reagovať na potrebu postupného prístupu pri zriaďovaní nových ZIS sa výber tematických okruhov pre všetky tri vlny odvíjal od vyspelosti oblastí, možného spoločenského a hospodárskeho vplyvu a od príležitostí na vytvorenie synergií s inými iniciatívami. Tematickými okruhmi pre vlnu v roku 2014 sú:

- Inovácie v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia
- Suroviny – udržateľné skúmanie, ťažba, spracovanie, recyklácia a nahrádzanie

Tematickými okruhmi pre vlnu v roku 2016 sú:

- Food4future (potraviny budúcnosti) – udržateľný dodávateľský reťazec od zdrojov po spotrebiteľov
- Výroba s pridanou hodnotou

Tematickým okruhom pre vlnu v roku 2018 je:

- Mobilita v meste

EIT:

- pripraví výberové konanie pre každú vlnu ZIS, ktorým sa poskytne dostatočný čas pre žiadateľov ZIS na prípravu návrhov;
- zverejní výzvy na týchto päť nových ZIS: výzvu na dve nové ZIS v roku 2014 v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia a surovín; výzvu na dve nové ZIS v roku 2016 v oblasti Food4future (potraviny budúcnosti) a výroby s pridanou hodnotou a výzvu na jedno nové ZIS v roku 2018 v oblasti mobility v meste;
- vynaloží maximálne úsilie s cieľom zabezpečiť, aby čo najviac prípadných zainteresovaných strán bolo informovaných o budúcich výberových konaniach ZIS;
- zabezpečí, že rámcové podmienky budúcich výberových konaní ZIS budú nastavené tak, aby viedli k optimálnym výsledkom, najmä prostredníctvom poskytnutia jasných usmernení o požiadavkách a postupoch a prostredníctvom udelenia dostatočného času navrhovateľom na zorganizovanie partnerstva.

2.2. Posilňovanie vplyvu EIT

Podpora inovácií v celej Únii

V počiatočnom období sa EIT zameriaval najmä na snahy o zriadenie ZIS. Hoci je jednoznačným cieľom EIT posilňovať jestvujúce centrá excelentnosti, EIT bude musieť dbať aj na to, aby prinášal prínos v oblastiach Únie, ktoré sa priamo nezúčastňujú na ZIS. Dôležitým poslaním EIT je preto aktívne podporovať šírenie osvedčených postupov v oblasti integrácie vedomostného trojuholníka s cieľom vytvárať spoločnú kultúru inovácií a spoločného využívania poznatkov.

Do budúca EIT musí pracovať na tom, aby skúsenosti ZIS urobil zrozumiteľnými a opakovateľnými a musí ich zabudovať do kultúry, ktorá môže pôsobiť ako vzor v Európe a za jej hranicami. Určovaním, analýzou a zdieľaním osvedčených postupov, ako aj prostredníctvom nových modelov správy a financovania zo strany ZIS EIT zaručuje, že poznatky vytvorené v rámci EIT a jeho ZIS sa šíria a zhodnocujú v prospech ľudí a inštitúcií vrátane tých, ktoré nie sú priamo zapojené do ZIS.

EIT sa takisto bude snažiť viac sa zviditeľniť v celej Únii. Mali by sa využívať všetky vhodné prostriedky a spôsoby komunikácie, aby sa zabezpečil dostatočný prístup k informáciám o fungovaní a rozsahu pôsobnosti EIT a ZIS.

EIT môže zohrávať rozhodujúcu úlohu pri zlučovaní rôznorodých prístupov uplatnených v rámci ZIS a pri ich premene na prenosné prístupy využiteľné v oblastiach s nízkou inovačnou kapacitou, ktoré by inak neboli schopné využiť vo svoj prospech skúsenosti nadobudnuté v rámci EIT. Týmto širším dosahom sa zaručí, že výhodami vyplývajúcimi zo skúseností EIT sa podporuje rozvoj inovačnej kapacity v týchto oblastiach. V rámci tejto činnosti je možné vytvoriť veľkú návratnosť, pokiaľ stavia na práci ZIS.

Zavedenie regionálneho inovačného programu zameraného na partnerstvá inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, výskumných organizácií, spoločností a ďalších organizácií zúčastnených strán prinesie konkrétny mechanizmus na šírenie najlepších postupov a prehlbenie účasti na činnostiach ZIS.

Týmto programom sa nielenže umožní účastníkom mimo rámca ZIS získať odborné poznatky od ZIS a uľahčí sa interakcia s nimi, ale program im takisto poskytne stimuly na plné využívanie poznatkov a know-how získaných v oblastiach mimo rámca ZIS, čím sa posilní kapacita inovácií v celej Únii. Účastníci regionálneho inovačného programu budú musieť navyše preukázať jasné tematické zosúladenie, a to tým, že odkážu na príslušné regionálne inovačné plány, najmä stratégie inteligentnej špecializácie, s cieľom zabezpečiť strategický vplyv.

Program zavedú ZIS na dobrovoľnom základe, v náležitých prípadoch aj za podpory EIT. Účastníci sa vyberú v rámci otvoreného a transparentného postupu, ktorý riadia ZIS.

Činnosti vykonávané ako súčasť regionálneho inovačného programu budú záležitosťou ZIS. Mohli by zahŕňať štruktúrované opatrenia mobility s cieľom zabezpečiť, aby talenty – študenti, výskumní pracovníci, učitelia a podnikatelia každého veku a pohlavia a na všetkých kariérnych úrovniach – mimo ZIS mali možnosť zapojiť sa do činností ZIS.

Zatiaľ čo účastníci regionálneho inovačného programu budú využívať predovšetkým iné zdroje financovania vrátane vnútroštátneho financovania, štrukturálnych fondov a vlastných zdrojov s cieľom umožniť účasť na regionálnom inovačnom programe, EIT môže stimulovať vykonávanie regionálneho inovačného programu zo strany ZIS financovaním štruktúrovaných opatrení mobility ako súčasť ich programu šírenia informácií a činností so širším dosahom.

Hlavnými hnacími silami vzdelávania na úrovni EIT môžu byť: špičkový výskum orientovaný na inovácie v oblasti tvorby nových podnikov a nových obchodných modelov vrátane možnosti pre MSP a verejné inštitúcie aktívnejšie sa podieľať na inováciách, riadenie portfólií práv duševného vlastníctva a nové prístupy k zdieľaniu práv duševného vlastníctva, podnikateľstvo a nové integrované formy multidisciplinárneho vzdelávania; inovatívna správa a finančné modely založené na koncepcii otvorenej inovácie alebo zahrňujúce verejné orgány. Pomôžu EIT pôsobiť ako vzor a konať ako „rozhodujúci hráč“ v európskom inovačnom priestore a stať sa medzinárodne uznávanou inovačnou inštitúciou na svetovej úrovni.

Podpora a prilákanie talentov

Úspešné inovácie sa odvíjajú od talentovaných ľudí. Jednou z hlavných úloh EIT je poskytnúť talentovaným ľuďom príležitosť na plné využitie svojho potenciálu a vytvoriť prostredie, v ktorom môžu prosperovať. EIT vytvára takéto prostredia prostredníctvom ZIS, no potrebuje ich doplniť o stratégie na prilákanie talentov vrátane tých najšpičkovejších spoza hraníc ZIS.

Ďalšou jednoznačnou úlohou EIT je prilákať talenty spoza hraníc Únie. Vytvorením silnej značky a utužením strategických vzťahov s kľúčovými partnermi z celého sveta môže EIT prispieť k zvýšeniu príťažlivosti partnerov v rámci ZIS. EIT by mal v úzkej spolupráci so ZIS vytvoriť silnú medzinárodnú stratégiu, v ktorej sa vymedzia a prepoja príslušné kontaktné osoby a potenciálni partneri. V tejto súvislosti by mali EIT a ZIS naplno využívať existujúce iniciatívy Únie v danej oblasti, ako sú programy Únie zamerané na výskum, vzdelávanie, odbornú prípravu a programy pre mládež vrátane programu Erasmus+ a akcií programu Marie Curie-Sklodowskej a ďalších iniciatív mobility na úrovni Únie. EIT môže okrem iného zvyšovať spoločné využívanie poznatkov, poradenstvo a vytváranie sietí, okrem iného aj podporovaním zriaďovania siete absolventov štúdia EIT.

EIT doplní svoje snahy v oblasti podpory talentovaných ľudí a bystrých nápadov ďalšími opatreniami, napríklad zorganizovaním súťaží o najlepšie nápady alebo udeľovaním ocenení za inovácie, a to buď ako vlastnú iniciatívu, alebo v spolupráci s vedúcimi svetovými partnermi.

EIT:

- odporučí účasť na činnostiach so širším dosahom a v náležitých prípadoch predovšetkým poskytne podporu ZIS vo vzťahu k regionálnemu inovačnému programu;
- zriadi/prispôbi internetový nástroj, ktorým sa vytvorí platforma na spoločné využívanie poznatkov a vytváranie kontaktných sietí okolo EIT;
- vybuduje a podporí funkčnú a silnú sieť absolventov vzdelávacích činností a činností odborného vzdelávania EIT/ZIS (EIT alumni);

- systematicky prístupní ponaučenia zo ZIS a ich úspechy širšiemu inovačnému spoločenstvu v Únii a mimo nej; súčasťou tohto úsilia môže byť vytvorenie registra otvorených vzdelávacích programov vytvorených v rámci činností vzdelávania a odbornej prípravy EIT a ZIS;
- zabezpečiť vysokú účasť súkromného sektora, a to aj MSP, na vedomostnom trojuholníku.

2.3. *Nové mechanizmy plnenia a monitorovanie orientované na výsledky*

Zjednodušenie vykonané zodpovedne a svedomito je pre EIT nevyhnutnosťou, ak chce dosiahnuť účinné výsledky, podporovať prelomové inovácie a zapojenie podnikateľskej komunity. EIT má stále priestor na plnšie využitie svojej pružnosti s cieľom dosiahnuť ešte väčšie zjednodušenie.

Ako „investor“ do ZIS považuje EIT zjednodušenie za dynamický postup, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou fungovania EIT, a za súčasť svojej podpornej funkcie v prospech ZIS. EIT sa bude preto snažiť o prispôbenie, vylepšenie a zjednodušenie svojich postupov monitorovania, podávania správ a financovania a neustále sa bude usilovať využívať zjednodušené prístupy, ktoré môžu pomôcť ZIS vyrovať sa s novými, vznikajúcimi potrebami a posilniť svoj vplyv.

ZIS poskytnú ideálnu pôdu na testovanie nových prístupov k financovaniu a riadeniu inovácií. S pomocou experimentovania a nadobúdania skúsenosti v rámci ZIS EIT naplní cieľ zjednodušenia programu v kľúčových oblastiach, napríklad pokiaľ ide o zmluvné dohody, zjednodušené podávanie správ, paušálne sumy a paušálne sadzby, s cieľom znížiť administratívne zaťaženie ZIS.

Komisia bude podrobne monitorovať schopnosť EIT vytvárať čo najjednoduchšie dohody a zásady v oblasti financovania a riadenia činností ZIS, ktoré budú založené na vlastnom programe zjednodušenia EIT. Získané poznatky vrátane neúspechov sa budú spoločne využívať s budúcimi ZIS a programami a schémami Únie v rámci programu Horizont 2020.

Komisia posilnila svoje snahy v oblasti podpory EIT smerom k zriadeniu zdravého a pevného systému monitorovania orientovaného na výsledky. Týmto systémom monitorovania sa zaistí úplná zodpovednosť EIT a ZIS, kvalita výsledkov, príspevok k napĺňaniu priorít programu Horizont 2020 a súčasne sa umožní dostatočná pružnosť činnosti ZIS a otvorenosť voči novým myšlienkam a partnerom. Umožní EIT nadobudnúť solídne kapacity v oblasti zberu a analýzy vstupov od ZIS vrátane zdrojov financovania s cieľom merať výkon EIT na základe jeho vlastných cieľov a referenčne porovnať EIT a ZIS s najlepšimi postupmi na európskej a celosvetovej úrovni.

Systém sa vytvorí tak, aby bol pružný, a ak je to potrebné, aby sa dal upraviť s cieľom zohľadniť zmeny a nárast portfólia činností EIT a ZIS. Na základe odporúčaní nezávislého externého hodnotenia a zastrešujúcich ustanovení o monitorovaní vymedzených v programe Horizont 2020 Komisia v spolupráci s EIT a ZIS navrhla vytvoriť monitorovanie výkonu EIT orientované na výsledky, ktoré sa zameriava na štyri úrovne činností:

- Úroveň programu Horizont 2020: pravidelne monitorovať príspevok EIT a ZIS k dosahovaniu cieľov programu Horizont 2020.
- Úroveň EIT: posudzovať výkon EIT ako účinného a efektívneho subjektu Únie; to sa bude merať na základe podpory poskytnutej ZIS, intenzity a pokrytia jeho činností so širším dosahom, šírenia informácií a medzinárodných činností a na základe jeho schopnosti vytvárať zjednodušené postupy.
- Úroveň ZIS ako celku: monitorovať príspevok všetkých ZIS k dosahovaniu strategických cieľov EIT, ktoré sú uvedené v špecializovanom nástroji, napríklad v hodnotiacej tabuľke EIT.
- Úroveň jednotlivých ZIS: monitorovať výkon jednotlivých ZIS na základe individuálnych cieľov a kľúčových ukazovateľov výkonu, ktoré sú vymedzené v obchodných plánoch jednotlivých ZIS. ZIS majú rôzne obchodné modely a trhy, a teda aj rôzne odvetvové kľúčové ukazovatele výkonu, ktoré sú základom úspešného riadenia jednotlivých ZIS.

EIT:

- vytvorí program zjednodušenia vrátane referenčných kritérií na posúdenie pokroku a Komisii bude podávať správy o pokroku pri jeho vykonávaní prostredníctvom výročnej správy o činnosti; zabezpečí, aby sa nové modely zjednodušenia šíрили v celej Únii a informácie sa poskytovali iným iniciatívam Únie;

- v spolupráci s Komisiou a ZIS vytvorí komplexný systém na monitorovanie: príspevku EIT k programu Horizont 2020; vplyvu EIT prostredníctvom jeho vlastných činností a činností ZIS; a výsledkov ZIS. EIT bude informovať Európsky parlament a Radu o všetkých svojich činnostiach monitorovania formou výročnej správy o činnosti.

3. Účinné rozhodovanie a organizácia práce

V správnej štruktúre EIT sa kombinuje prístup zdola nahor v súvislosti so ZIS so strategickým vedením na úrovni EIT. Rozhodovanie na úrovni EIT sa preto musí vyznačovať skutočne strategickým smerovaním, ktoré sa skombinuje s účinnými mechanizmami vykonávania a systematickým zapájaním činiteľov vedomostného trojuholníka v celej Európe.

Model správy EIT preukázal svoju celkovú hodnotu. Skúsenosti z počiatočnej fázy však naznačujú, že možno vyvinúť ďalšie úsilie na posilnenie účinnosti rozhodovania EIT a jeho mechanizmov vykonávania. Vzťah medzi správnu radou EIT zodpovednou za strategické rozhodnutia a ústredím EIT zodpovedným za ich vykonávanie sa musí jednoznačnejšie zdefinovať a zjednodušiť. Ústredie EIT bude musieť vymedziť kritické oblasti, v ktorých by EIT mohol poskytovať podporu ZIS, pričom zaručí vhodnú vyváženosť funkcií podporovania a monitorovania. Správna rada musí lepšie zabezpečovať, aby boli v strategických rozhodnutiach riadne zohľadnené skúsenosti ZIS a širšieho inovačného spoločenstva. Napokon, EIT by sa mal aj naďalej zodpovedať Rade a členským štátom.

3.1. Zjednodušenie a objasnenie postupu rozhodovania EIT

Správna rada EIT určuje strategické smerovanie EIT a rámcové podmienky pre ZIS a prostredníctvom svojich členov prepája EIT s rôznymi spoločenstvami zainteresovaných strán v danej oblasti. V súlade s prístupom EIT orientovaným na podnikanie musia byť postupy jeho rozhodovania účinné, rýchle a cielené.

Určujúcimi faktormi v tomto ohľade sú veľkosť, zloženie a postupy správnej rady. Uplatňovanie zásady nezávislých členov v spojení s obmedzeným počtom zvolených členov zastupujúcich spoločenstvo ZIS preukázalo svoju hodnotu a umožňuje zozbierať odborné poznatky z celého vedomostného trojuholníka. Počiatočný model zložený z 18 zvolených členov doplnených o štyroch nedávno pridaných zástupcov ZIS však preukázal aj svoje nedostatky. Menej početná správna rada bude viesť k účinnejšiemu rozhodovaniu, a znížia sa tým administratívne výdavky.

Väčšiu účinnosť možno napokon získať opätovným preorientovaním správnej rady EIT na jej ústrednú úlohu, ktorou je poskytovanie strategického vedenia. Súrodosť s inými iniciatívami Únie sa ďalej zvýši prostredníctvom posilnenej konzultácie s Európskou komisiou o trojročnom pracovnom programe EIT. Informácie o EIT a ZIS z trojročného pracovného programu EIT umožnia posúdenie a zabezpečenie doplnkovosti s inými časťami programu Horizont 2020 a inými politikami a nástrojmi Únie. Všetky tieto zmeny boli zahrnuté do upraveného nariadenia (ES) č. 294/2008.

Rozhodnutia správnej rady EIT vykonáva ústredie EIT, ktoré riadi riaditeľ zodpovedný za činnosti EIT. Takto sa v ústredí odráža orientácia EIT a jeho ZIS na výsledky a ústredie je hnacou silou zjednodušenia postupov. Zároveň si ústredie EIT rozvíja kapacity na systematické zbieranie poznatkov zo ZIS a sprostredkúva tieto zistenia širšiemu inovačnému spoločenstvu. Časom sa ústredie EIT stane bohatým registrom osvedčených postupov a skutočným znalostným partnerom pre tvorcov politik.

Prilákание a udržanie talentovaných odborníkov je pre ústredie EIT výzvou. S cieľom vybaviť EIT najlepšimi talentami a zručnosťami sa vytvorí jasná stratégia v oblasti ľudských zdrojov vrátane možností siahajúcich nad rámec priameho zamestnania, ako je dočasné vyslanie alebo pridelenie, podpora pravidelnej výmeny pracovníkov a stáží v excelentných inovačných, výskumných a vzdelávacích inštitúciách z Únie a celého sveta.

EIT:

- prostredníctvom inteligentnej stratégie v oblasti ľudských zdrojov vrátane systematického využívania vnútorných a vonkajších odborných poznatkov a vnútorných riadiacich postupov zabezpečí, aby sa EIT stal referenčnou inštitúciou v oblasti inovatívnej správy;
- prijme konkrétne opatrenia na ďalšiu podporu kultúry otvorenosti a transparentnosti.

3.2. Investície do ZIS: vzťahy medzi EIT a ZIS

Interakciu medzi EIT a ZIS sa ZIS poskytne rámec na úspešnú prevádzku, ale zároveň sú základom postupu vzájomného vzdelávania, ktorý EIT umožňuje pôsobiť ako skúšobný priestor nových inovačných modelov. S cieľom zabezpečiť vhodné rámcové podmienky pre ZIS musí EIT vo všetkých fázach tohto postupu poskytovať jasné a jednotné vedenie, v ktorom sa však všetko nepredpisuje. Tieto usmernenia by zahŕňali najmä riadenie ZIS a spôsob zapájania hlavných a vedľajších partnerov. Interakcie medzi ústredím EIT a ZIS musia byť systematické a pravidelné, ako aj jasné, transparentné a založené na dôvere s cieľom dosiahnuť čo najväčšiu efektívnosť. K tomuto cieľu by mali prispievať zmluvné vzťahy medzi EIT a ZIS, a takisto aj organizačné usporiadanie ústredia EIT.

Posunom od čisto administratívnej úlohy ústredia EIT vylepší svoje prevádzkové funkcie s cieľom viesť ZIS k čo najväčšiemu výkonu a široko sprístupniť dobré výsledky. Poskytovaním určitého množstva centralizovaných služieb a funkcií namiesto na úrovni jednotlivých ZIS možno dosiahnuť lepšiu účinnosť. Zatiaľ čo všetky ZIS pracujú na osobitných tematických okruhoch, množstvo prvkov má horizontálnu povahu a to je presne priestor, v ktorom môže EIT poskytnúť hmatateľný prínos. Tieto funkcie poskytovateľa znalostí sa môžu vzťahovať predovšetkým na pôsobenie ústredia EIT ako informačného makléra a vynaliezavého kontaktného bodu, napríklad prostredníctvom podpory výmeny a vzájomného vzdelávania medzi ZIS, uľahčovaním vzťahov s inštitúciami Únie a inými kľúčovými organizáciami, ako je Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), alebo na osobitné horizontálne otázky, ako je poradenstvo v oblasti práv duševného vlastníctva, prenosu technológií a znalostí, referenčné porovnávanie s medzinárodnými najlepšími postupmi alebo vypracovanie predpovedí a prognóz s cieľom určiť budúce smerovanie EIT a ZIS. EIT a ZIS by mali spoločne rozhodnúť, kde sa tieto úlohy môžu dať čo najúčinnejšie vykonať. V tomto ohľade bude pre EIT a ZIS mimoriadne dôležité, aby zriadili životaschopné mechanizmy systematickej spolupráce okolo horizontálnych otázok.

EIT:

- poskytne jasné a súvislé usmernenia o očakávaniach, povinnostiach a zodpovednostiach počas celého životného cyklu ZIS;
- v úzkej spolupráci so ZIS vytvorí kapacitu v rámci ústredia EIT na uľahčenie výmeny a vzdelávania medzi ZIS;
- zabezpečí viacero služieb pre ZIS v oblasti horizontálnych otázok, v ktorých možno dosiahnuť väčšiu účinnosť, a zavedie ďalšie podnikové politiky s tým istým cieľom;
- poskytne usmernenia o pridružení a združovaní partnerov, ktorí sa nemôžu stať plnoprávnymi investormi a partnermi ZIS.

3.3. Nadviazanie kontaktu so zainteresovanými stranami

Aktívna výmena a vzájomné vzdelávanie, pokiaľ ide o ďalšie iniciatívy, by mohli tvoriť základný kameň úsilia EIT v oblasti skúšania nových inovačných modelov. EIT preto musí stavať na jestvujúcich osvedčených postupoch a externých odborných poznatkoch, aby sa mohol stať referenčným orgánom v oblasti inovácie, o čo sa usiluje. Je teda nevyhnutné, aby správna rada prijímala rozhodnutia podložené pohľadmi a potrebami inovačných činiteľov z praxe a v kontexte širšieho európskeho rámca. Orientovaním sa na kultúru otvorenosti a zapojenie vonkajších strán môže EIT aktívne podporovať osvojovanie si a prijímanie nových inovácií širokou verejnosťou.

S týmto cieľom EIT nadviaže priamy kontakt s členskými štátmi a ostatnými zainteresovanými stranami z inovačného reťazca, čo bude prospešné pre obe strany. S cieľom zosystematizovať tento dialóg a výmenu sa ako vhodný nástroj na uľahčenie obojstrannej a interaktívnej komunikácie javí vytvorenie fóra zainteresovaných strán EIT, ktoré bude združovať širšie spoločenstvo zainteresovaných strán okolo horizontálnych otázok.

Medzi zainteresovanými stranami budú predstavitelia vnútroštátnych a regionálnych orgánov, organizované záujmové a individuálne subjekty zo sveta podnikania, vysokoškolského vzdelávania a výskumu, skupinové organizácie a takisto aj ďalšie dotknuté strany z vedomostného trojuholníka.

Zástupcovia členských štátov sa v rámci fóra zainteresovaných strán stretávajú v osobitnom zoskupení, aby sa zabezpečila vhodná komunikácia a tok informácií s EIT, a sú informovaní o dosiahnutých úspechoch, pričom pre EIT a ZIS poskytujú poradenstvo a vymieňajú si s nimi skúsenosti. Týmto osobitným zoskupením zástupcov členských štátov v rámci fóra zainteresovaných strán sa zabezpečujú aj vhodné synergie a doplnkovosť činností EIT a ZIS s vnútroštátnymi programami a iniciatívami vrátane potenciálneho vnútroštátneho spolufinancovania činností ZIS. Zorganizovanie fóra zainteresovaných strán bolo zahrnuté do upraveného nariadenia (ES) č. 294/2008.

Aktívne konzultácie s ďalšími inštitúciami Únie, najmä s príslušnými útvarmi Komisie, už od raných štádií umožnia čo najlepšie využitie synergií a vzájomné vzdelávanie, pokiaľ ide o ďalšie iniciatívy Únie.

EIT:

- vytvorí pravidelné fórum zainteresovaných strán EIT a jeho osobitné zoskupenie zástupcov členských štátov s cieľom uľahčiť interakciu a vzájomné vzdelávanie so širším inovačným spoločenstvom v rámci vedomostného trojuholníka a vrátane vnútroštátnych a regionálnych úradov; v tomto kontexte sa prostredníctvom internetovej platformy umožní väčšia podpora interakcie medzi účastníkmi;
- bude systematicky využívať jestvujúce združenia univerzít, podnikov a výskumných organizácií a skupinových organizácií, ako sú platformy na výmenu poznatkov a šírenie výsledkov;
- zriadi mechanizmus akým je napríklad výročné stretnutie medzi EIT, ZIS a príslušnými útvarmi Európskej komisie na ďalšie uľahčenie synergií medzi EIT a ZIS na jednej strane a ostatnými iniciatívami Únie na druhej strane.

4. Odhad finančných potrieb a zdrojov financovania na roky 2014 – 2020

4.1. Konsolidácia inteligentného modelu financovania ZIS

EIT vytvoril originálny model financovania, ktorý stavia na spoločných silných miestach a zdrojoch jestvujúcich excelentných organizácií; financovanie EIT pôsobí ako katalyzátor na zhromaždenie dodatočných finančných zdrojov od širokej škály verejných a súkromných partnerov a dosiahnutie pákového efektu. Na tomto základe EIT poskytuje v priemere až 25 % z celkového financovania ZIS a zostávajúci minimálne 75 % z celkového rozpočtu ZIS by malo pochádzať z iných zdrojov ako EIT. Ide o vlastné príjmy a zdroje partnerov ZIS, ale aj o verejné financovanie na vnútroštátnej úrovni, regionálnej úrovni a úrovni Únie, najmä o – súčasné a budúce – štrukturálne fondy a rámcový program v oblasti výskumu a inovácií. V druhom prípade sa ZIS (a niektorí ich partneri) uchádzajú o financovanie v súlade s príslušnými pravidlami daných programov a na rovnoprávnom základe s ostatnými účastníkmi. Príspevok od partnerov ZIS sa nepovažuje za klasickú požiadavku grantového „spolufinancovania“, ale skôr za predpoklad minimálnej úrovne zapojenia jestvujúcich organizácií a ich finančného záväzku k ZIS. Týmto prístupom zdola nahor sa zaručuje silný záväzok partnerov ZIS, podnecujú sa investície a podporujú sa štrukturálne a organizačné zmeny medzi partnermi ZIS a ďalšími činiteľmi.

Skúsenosti nadobudnuté pri prvých ZIS ukázali, že priemysel má svojim financovaním záujem o napĺňanie obchodných plánov ZIS a že podiel rozpočtu ZIS od priemyselných partnerov predstavuje 20 % až 30 % z celkového ročného rozpočtu ZIS.

Financovanie EIT sa predpokladá len v prípade činností ZIS s pridanou hodnotou, teda činností, ktoré umožňujú integráciu politik týkajúcich sa vedomostného trojuholníka (vysokoškolské vzdelávanie, výskum a inovácie) a partnerov jednotlivých ZIS a v rámci ZIS v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v obchodných plánoch ZIS. Ide najmä o projekty ZIS v oblasti základného a aplikovaného výskumu, inovácií, vzdelávania, podnikania a vytvárania podnikov, ktoré dopĺňajú investície v dobre zavedených činnostiach (napríklad jestvujúcich výskumných projektoch). Príspevkom od EIT by sa mali takisto pokrývať administratívne, riadiace a koordinačné činnosti ZIS.

ZIS prechádzajú rôznymi fázami rozvoja s rozličnou povahou ich celkových rozpočtov, a až potom fungujú zabehnutým spôsobom. Schopnosť absorpcie ZIS je spočiatku relatívne obmedzená, no v ďalších rokoch sa podstatne rozvíja.

Po počiatočnej zriaďovacej fáze v trvaní dvoch rokov by rozpočet ZIS mal podstatne rásť a ZIS dokázu zmobilizovať výraznú úroveň nových zdrojov od jestvujúcich a nových partnerov v relatívne krátkom čase. S cieľom dosiahnuť dostatočné kritické množstvo a vytvoriť vplyv na európskej úrovni sa ročný rozpočet ZIS v zabehnutom stave bude pohybovať od 250 do 450 miliónov EUR, v závislosti od stratégie, partnerstva a trhového potenciálu každého jednotlivého ZIS.

Hoci ZIS nebudú počas prvých rokov činnosti plne finančne nezávislé od EIT, v strednodobom horizonte sa bude podporovať, aby nadobudli udržateľnosť; t. j. aby postupne znižovali svoju závislosť od financovania EIT v záujme svojej ďalšej konsolidácie a rozšírenia. Financovanie EIT sa bude naďalej poskytovať na určité činnosti ZIS s pridanou hodnotou v oblastiach, v ktorých investície EIT majú dobrú návratnosť, napríklad vzdelávanie, vytváranie podnikov, spoločné umiestňovanie, činnosti so širším dosahom a šírenie informácií.

V súčasnosti sa financovanie EIT určené ZIS poskytuje výlučne prostredníctvom grantov. V novom viacročnom finančnom rámci (VFR 2014 – 2020) sa budú môcť zriadiť nové finančné mechanizmy pomocou dlhového alebo majetkového nástroja. EIT, ktorý je „investorom“ do ZIS, bude tento vývoj podrobne sledovať a bude povzbudzovať prístup k ZIS v záujme ich plného využitia, a ak to bude potrebné, bude uľahčovať a koordinovať tento prístup.

4.2. Potreby rozpočtu EIT

Potreby rozpočtu EIT na obdobie 2014 – 2020 dosahujú výšku 2 711,4 miliónov EUR a vychádzajú z troch hlavných prvkov: výdavky potrebné na konsolidáciu troch jestvujúcich ZIS, postupný rozvoj nových ZIS v roku 2014, 2016 a 2018 a na činnosti šírenia informácií a činnosti so širším dosahom a administratívne výdavky.

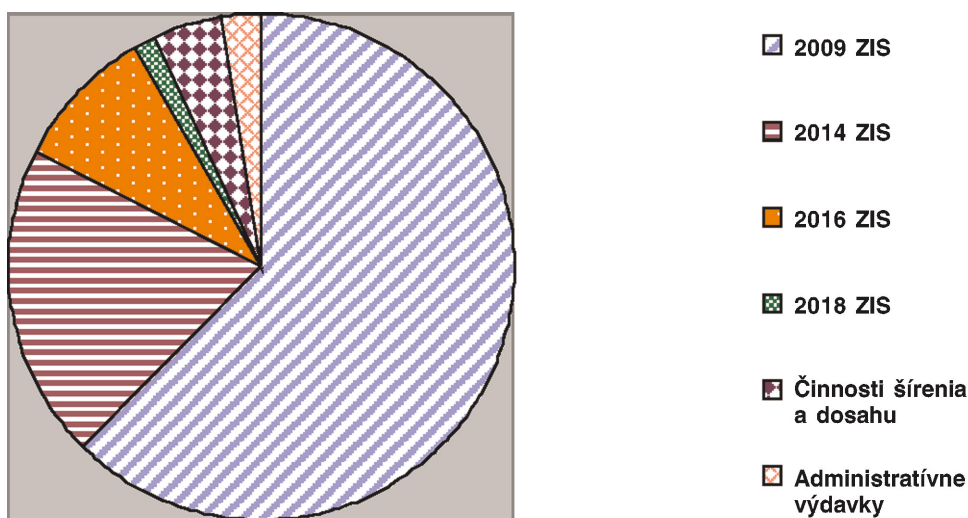
Na financovanie ZIS zriadených v roku 2009, ktoré už fungujú zabehnutým spôsobom, sa predpokladá približne 1 695 miliónov EUR (62,5 % z celkového rozpočtu EIT); 542 miliónov EUR (20 %) sa predpokladá pre ZIS druhej vlny, 249 miliónov EUR (9,2 %) pre tretiu vlnu a 35 miliónov EUR (1,3 %) pre poslednú vlnu.

Plánovaný rozpočet EIT v oblasti ZIS na obdobie 2014 – 2020 sa teda odhaduje na 2,5 miliardy EUR (93 % celkového rozpočtu EIT na obdobie 2014 – 2020). Očakáva sa, že prostredníctvom silného pákového efektu EIT ZIS zmobilizuje ďalších 7,5 miliardy EUR z ďalších verejných a súkromných zdrojov.

EIT sa takisto zapojí do niekoľkých činností šírenia informácií a činností so širším dosahom vrátane poskytovania podpory pre štruktúrovanú mobilitu v rámci regionálneho inovačného programu, čím sa výrazne posilní vplyv jeho pôsobenia v rámci Európy. Pridanú hodnotu a lepšiu účinnosť činností ZIS pomôžu zaistiť ďalšie horizontálne podporné a monitorovacie služby. Pri vykonávaní a rozvoji týchto činností sa bude EIT musieť riadiť stratégiou zameranou na dosiahnutie vysokého pomeru účinnosti, t. j. maximálneho vplyvu, ktorý možno dosiahnuť prostredníctvom miernych mechanizmov. Približne 125 miliónov EUR (4,6 %) z rozpočtu EIT je potrebných na vykonanie týchto činností.

Ak má EIT presadzovať nové spôsoby otvorenej inovácie a zjednodušenia, malo by sa to odrážať aj v jeho prístupe k správe. Ústredie EIT musí byť štíhlou organizáciou, ktorá sa riadi strategickým prístupom k využívaniu odborných poznatkov vždy, keď je to potrebné, ale nevytvára zbytočne ťažké a trvalé štruktúry. Náklady na administratívne výdavky pokrývajúce potrebné výdavky na zamestnancov, administratívu, infraštruktúru a prevádzku v dlhodobom meradle nepresiahu 2,4 % rozpočtu EIT. Časť administratívnych výdavkov pokrýva hostujúca krajina Maďarsko prostredníctvom poskytnutia bezplatných kancelárskych priestorov do konca roku 2030, a takisto aj ročného príspevku vo výške 1,5 milióna EUR na zamestnanecké náklady do konca roku 2015. Z uvedeného vyplýva, že administratívne výdavky sa budú pohybovať okolo 65 miliónov EUR na obdobie 2014 – 2020.

Graf č. 3: Rozdelenie potrieb rozpočtu

Podľa nového VFR sa bude EIT financovať predovšetkým prostredníctvom príspevkov z programu Horizont 2020, v rámci ktorého sa predpokladá suma 2 711,4 miliónov EUR.

Informačný hárok 1: Inovácia v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia

1. VÝZVA

Zdravie, demografické zmeny a blaho sa určili za hlavné spoločenské výzvy, ktoré sa budú riešiť v rámci programu Horizont 2020. Zastrešujúcim cieľom všetkých akcií na riešenie tejto výzvy by malo byť zlepšovanie kvality života európskych občanov všetkých vekových kategórií a udržiavanie hospodárskej udržateľnosti systémov zdravotnej a sociálnej starostlivosti v súvislosti so zvyšujúcimi sa nákladmi, ubúdajúcimi ľudskými zdrojmi a očakávaniami občanov na zaistenie čo najlepšej možnej starostlivosti.

Výzvy súvisiace so sektormi zdravotnej a sociálnej starostlivosti sú početné a úzko prepojené. Patria medzi ne chronické ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia, rakovina, cukrovka), nadváha a obezita, infekčné ochorenia (HIV/AIDS, tuberkulóza) a neurodegeneratívne ochorenia (ktoré sa zvyšujú spolu so starnutím obyvateľstva), a takisto aj sociálna izolácia, narušené blaho, zvýšená závislosť pacientov na formálnej a neformálnej starostlivosti a opakujúce sa vystavenie environmentálnym faktorom s neznámymi dlhotrvajúcimi zdravotnými dôsledkami. Prekážky uplatnenia, využívania a zavádzania nových poznatkov, produktov a služieb bránia účinným reakciám na tieto výzvy.

Ako reakcia na tieto výzvy v rámci programu Horizont 2020 sa vymedzil cieľ „zabezpečiť lepšie zdravie, kvalitu života a všeobecné blaho v rámci všetkých podporných výskumných a inovačných činností. Tieto činnosti sa budú zameriavať na zachovávanie a podporu zdravia počas celého nášho života a na prevenciu ochorení; na zlepšovanie našich schopností v oblasti liečby a riadenia ochorení a zdravotného postihnutia; podporovanie aktívneho starnutia; a na prispievanie k vytvoreniu udržateľného a efektívneho sektora starostlivosti vrátane miestnych a regionálnych služieb a k prispôsobeniu miest a ich vybavenosti starnúcemu obyvateľstvu.“

2. RELEVANTNOSŤ A VPLYV

ZIS zamerané na inovácie v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia pomôže naplňať priority programu Horizont 2020, konkrétne tie, ktoré sú vymedzené v rámci spoločenskej výzvy „Zdravie, demografické zmeny a blaho“.

Tento tematický okruh je z pohľadu spoločenského a verejného poriadku vysoko relevantný. Otázky zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia súvisia takmer so všetkými odvetvami nášho života a spoločnosti a často si vyžadujú regulačné opatrenia. Sektor zdravotnej a sociálnej starostlivosti je takisto vysoko relevantný zo sociálno-ekonomického hľadiska, keďže patrí medzi sektory, na ktoré sa vynakladajú najväčšie finančné prostriedky (verejné a súkromné)⁽¹⁾; a tento sektor ponúka nielen dostatok príležitostí na hospodárske a technologické inovácie, no takisto má veľký potenciál v oblasti sociálnych inovácií. Starnúce obyvateľstvo je výzvou pre verejné služby a vyžaduje si napríklad rozvoj a zlepšenie miestnych služieb a prispôbovanie mestských oblastí.

Sociálno-ekonomickú podstatnosť možno ďalej podčiarknuť skutočnosťou, že Európa čerpá výhody z prítomnosti stabilného farmaceutického sektora a dobre vyvinutých systémov zdravotnej a sociálnej starostlivosti, ktoré poskytujú prácu miliónom ľudí v celej Únii. Tento sektor je takisto jedným z najväčších vyspelých výrobných sektorov v Únii. Potenciál rastu v týchto oblastiach je veľmi veľký, keďže starnúca spoločnosť znamená zvýšenie súhrnného dopytu po starostlivosti a produktoch a službách na zabezpečenie nezávislého života.

Do úvahy prichádzajú aj ďalšie sektory, napríklad cestovný ruch. Starnúce obyvateľstvo tvorí vo veľkej miere generácia, ktorá je zvyknutá cestovať a chce v tom pokračovať, má vysoké požiadavky na kvalitu, a teda si vyžaduje čoraz viac prístupných služieb (doprava, hotely, zábava atď.). Prístupnejšie služby cestovného ruchu môžu zvýšiť konkurencieschopnosť celého sektora a podporili by väčšie začlenenie starnúceho obyvateľstva.

V neposlednom rade Únia profituje v tejto oblasti z výskumu a vzdelávania na svetovej úrovni. V mnohých členských štátoch sú excelentné výskumné infraštruktúry a inštitúcie, ktoré zabezpečujú pritažlivú základňu pre zapojenie priemyslu do plánovaných činností EIT.

Výzvy spojené so zdravým životným štýlom platia v celej Európe. Reakcie, ktoré môže zabezpečiť ZIS, si vyžadujú intenzívnu spoluprácu excelentných, multidisciplinárnych a multisektorových tímov s účastníkmi zo všetkých sektorov vedomostného trojuholníka (vysokoškolské vzdelávanie, výskum a inovácia). Pridanou hodnotou ZIS s týmto tematickým zameraním by bolo prepájanie činností v oblasti inovácií a vysokoškolského vzdelávania s už jestvujúcou excelentnou výskumnou základňou. Týmto počínaním bude klásť zvláštny dôraz na učebné osnovy

⁽¹⁾ Výdavky na zdravie sa líšia v závislosti od krajiny. Podiel na HDP sa pohybuje od 1,1 po 9,7 % a od 4 % až po viac ako 18 % z celkových verejných výdavkov. V sektoroch súvisiacich so zdravím je vysoká intenzita výskumu a vývoja – farmaceutický sektor a biotechnológie zďaleka prevyšujú akýkoľvek iný sektor (15,9 %); zdravotnícke vybavenie a služby sú takisto veľmi vysoké (6,8 %).

vysokoškolského vzdelávania, rozvoj nových zručností (potrebných napríklad pre technologický rozvoj, ale aj v oblasti starostlivosti o starších), bude posilňovať hľadisko podnikania s cieľom podporiť rozvoj vysoko podnikavej pracovnej sily v tejto oblasti, podporovať vývoj nových produktov a služieb a posilňovať jestvujúce hodnotové reťazce alebo dokonca vytvárať nové.

Príklady možných produktov a služieb, ktoré by bolo možné vytvoriť prostredníctvom ZIS, siahajú za hranice technologických aplikácií (napríklad aplikácie na ošetrovanie, kódovanie, normalizáciu a interpretáciu údajov v oblastiach, ako je rakovina, srdcovo-cievne ochorenia; alebo nástroje na posudzovanie rizika a včasné odhalenie) a mohli by podnietiť sociálne inovácie vrátane nových koncepcií na zlepšenie napríklad riadenia životného štýlu a stravovania, podporu aktívneho a nezávislého života v prostredí priaznivom pre danú vekovú skupinu alebo na zachovávanie hospodársky udržateľných systémov starostlivosti.

Zameraním sa na systémové hľadiská európskych systémov zdravotnej a sociálnej starostlivosti a na podporu aktívneho starnutia by ZIS s týmito tematickým zameraním mohlo takisto zahŕňať väčšiu spoluprácu medzi veľkými a menšími, špecializovanejšími firmami s cieľom dosiahnuť väčší obeh poznatkov. Konkrétnym prínosom ZIS v tejto oblasti by okrem toho mohlo byť vytvorenie inováčných partnerstiev na miestnej úrovni, ktoré sú mimoriadne dôležité v sektore služieb.

Prostredníctvom svojho integrovaného prístupu k vedomostnému trojuholníku by tak ZIS zamerané na zdravý životný štýl a aktívne starnutie bolo kľúčovým prispievateľom k riešeniu tzv. „európskeho paradoxu“: predstavovalo by pridanú hodnotu v oblasti excelentného postavenia Únie v rámci vedeckého výskumu a túto devízu by premieňalo na inováčné produkty a služby a nové obchodné príležitosti a trhy.

Hlavné riziká spojené s úspechom ZIS v tomto tematickom okruhu súvisia predovšetkým s nevyhnutnými sprievodnými rámcovými podmienkami v oblasti inovácie a politiky, ktoré by si mohli vyžadovať určité úpravy, na riešenie ktorých sa ZIS priamo nezameriavajú⁽¹⁾. Preto musia ZIS nadväzovať na súčasné činnosti Únie a vnútroštátne činnosti v oblasti inovácie a politiky zamerané na tieto otázky (pozri nasledujúci oddiel).

3. SYNERGIE A DOPLNKOVOSŤ S JESTVUJÚCIMI INICIATÍVAMI

Otázky zdravia a aktívneho starnutia sa výrazne podporujú v mnohých iniciatívach Únie. Tieto iniciatívy zahŕňajú okrem sektora zdravia široké rozpätie politických oblastí, napríklad hospodárstvo, bezpečnosť a životné prostredie. Nepriamo tak prispievajú k dosahovaniu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti výskumu a vývoja/inovácie, zamestnanosti a sociálneho začlenenia.

ZIS zamerané na inovácie v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia bude úzko spolupracovať s pilotným európskym partnerstvom v oblasti inovácií v rámci aktívneho a zdravého starnutia. Bude prihliadať na konkrétne opatrenia predstavené v strategickom inováčnom pláne európskeho partnerstva v oblasti inovácie a prispievať k dosahovaniu jeho cieľov. Vytvorí doplnkovosť s kľúčovými činiteľmi v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a takisto aj v oblasti poskytovania jedinečnej štruktúrovanej siete odborníkov, ktorí sú kompetentní určovať rámcové podmienky a najlepšie postupy v otázkach politiky, regulácie alebo normalizácie, ktoré vplyvajú na tento sektor. V kontexte európskeho partnerstva v oblasti inovácie môže ZIS v tejto oblasti takisto prispieť k iniciatíve Vedúce trhy v oblasti elektronických zdravotníckych služieb, ktorej cieľom je podnietiť trh k vytváraniu inováčných riešení v oblasti elektronických zdravotníckych služieb prostredníctvom zamerania sa na politické nástroje (normalizácia, systémy osvedčovania a verejné obstarávanie).

Podporovať sa bude aj koordinácia s iniciatívou spoločného plánovania na podporu výskumu Alzheimerovej choroby a iných neurodegeneratívnych ochorení a s iniciatívou spoločného plánovania „Viac rokov, lepší život“ – potenciál a výzvy demografických zmien a iniciatívou spoločného plánovania „Zdravá strava pre zdravý život“. ZIS v tejto oblasti zrýchli a posilní využívanie excelentného verejného výskumu zhromaždeného v rámci iniciatívy spoločného plánovania a bude tak riešiť roztrieštenosť v oblasti inovácií.

ZIS bude takisto výrazne stavať na hlavných výsledkoch výskumu spoločnej technologickej iniciatívy v oblasti inováčných liekov a početných výskumných projektov rámcového programu, ktoré riešia tento tematický okruh (napríklad výskumný program v oblasti zdravia alebo výskumné činnosti informačných a komunikačných technológií (IKT) v oblasti zdravia a starnutia), a využívať ich s cieľom posilniť prenos technológií a komercializáciu prostredníctvom podnikavých najspíčkovejších talentov. Koordinácia sa rozvinie aj s prácou programu Pomoc starším alebo chorým osobám pri samostatnom bývaní a Programu pre konkurencieschopnosť a inovácie.

(1) Napríklad v oblasti prístupu pacienta k vysoko kvalitným liekom, ktorý sa odďaľuje pre právne predpisy na schválenie nových liekov na trhu, ku ktorým sa pridáva viac času venovanému testovaniu a osvedčovaniu, a pre postupy stanovovania cien a spôsoby preplácania.

ZIS v tejto oblasti by tieto činnosti dopĺňalo, keďže by sa sústreďovalo na transdisciplinárne činnosti v rámci vedomostného trojuholníka a intenzívne sa zameriavalo na inovatívne produkty a služby a podnikateľské vzdelávanie.

4. ZÁVER

ZIS zamerané na širšie otázky inovácie v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia spĺňa kritériá výberu tematických okruhov ZIS:

- Rieši hlavné hospodárske a spoločenské výzvy (zdravie a blaho počas celého života pre všetkých a zároveň zachovávanie hospodársky udržateľných systémov starostlivosti) a prispieva k vykonávaniu stratégie Európa 2020 a jej cieľov v oblasti zamestnanosti, inovácií, vzdelávania a sociálneho začlenenia.
- Zameranie tohto ZIS je v súlade s prioritami vymedzenými v programe Horizont 2020 a navzájom sa dopĺňa s ostatnými činnosťami Únie v oblasti zdravotnej a sociálnej starostlivosti, najmä s príslušnými iniciatívami spoločného plánovania a európskym partnerstvom v oblasti inovácií v oblasti aktívneho a zdravého starnutia.
- Môže stavať na pevnej výskumnej základni a solídnom sektore priemyslu, ktorý ZIS priláka. Je schopné zmobilizovať investície a dlhodobé záväzky zo sektoru podnikania a ponúka možnosti pre rôzne vznikajúce produkty a služby.
- Bude riešiť európsky paradox, keďže bude stavať na silnej výskumnej základni Únie a hľadať nové inovatívne prístupy s cieľom zlepšiť kvalitu života európskych občanov a zachovať hospodársku udržateľnosť systémov zdravotnej a sociálnej starostlivosti.
- Vytvára udržateľné a systémové vplyvy, ktoré sa merajú podľa počtu nových vzdelaných podnikavých ľudí, nových technológií a nových podnikov. Bude podporovať rozvoj nových technológií a sociálnych inovácií.
- Zameriava sa na prekonávanie vysokej úrovne roztrieštenosti celého sektoru zdravotnej a sociálnej starostlivosti; a bude združovať kritické množstvo excelentných zainteresovaných strán v oblasti výskumu, inovácie, vzdelávania a odbornej prípravy v celom sektore.
- Využíva systémový prístup, a preto si vyžaduje transdisciplinárnu prácu so zapojením rôznych oblastí poznatkov, napríklad medicíny, biológie, psychológie, ekonómie, sociológie, demografie a IKT.

Informačný hárok 2: Suroviny ⁽¹⁾ – udržateľné skúmanie, ťažba, spracovanie, recyklácia a nahrádzanie

1. VÝZVA

Moderná spoločnosť je úplne závislá od prístupu k surovinám. Prístup k surovinám je základom účinného fungovania hospodárstva Únie. Trojica faktorov, ktoré predstavuje ubúdanie vyčerpatelných prírodných zdrojov, rastúca svetová populácia a rýchlo sa zvyšujúca úroveň spotreby v rozvíjajúcom sa svete, kladie čoraz väčšie požiadavky na suroviny a prírodné zdroje planéty. Tieto faktory patria medzi tie, ktoré sú zodpovedné za predpovedaný nárast spotreby prírodných zdrojov v nasledujúcich desaťročiach.

Ako sa zdôrazňuje v pláne na dosiahnutie energetickej účinnosti a programe Horizont 2020, mali by sme sa zamerať na zabezpečenie prístupnosti, dostupnosti a udržateľného využívania surovín potrebných pre európske hospodárstvo a zabezpečenie nášho blaha, a zároveň vytvárať hospodárstvo účinné z hľadiska zdrojov, ktoré naplní potreby rastúcej populácie v rámci ekologických obmedzení vyčerpaceľnej planéty.

2. RELEVANTNOSŤ A VPLYV

Tento tematický okruh je vysoko relevantný z hľadiska dosahovania hospodárskeho a spoločenského vplyvu. Suroviny sú základom svetového hospodárstva a kvality života; rastúca účinnosť zdrojov bude kľúčom k zabezpečeniu rastu a tvorby pracovných miest v Európe. Prinesie veľké hospodárske príležitosti,lepší produktivitu, zníži náklady a zvýši konkurencieschopnosť.

⁽¹⁾ V tomto informačnom hárku sa bude používať užšie vymedzenie pojmu "neenergetických, nepoľnohospodárskych surovín", aby sa predišlo prelínaniu s jestvujúcim ZIS v oblasti zmeny klímy a energetiky, ako aj s ďalšími budúcimi prioritnými oblasťami ZIS, ako je oblasť potravín.

Hoci Únia má excelentnú výskumnú tradíciu a jestvujú rôzne centrá excelentnosti, na ich využitie v tejto prioritnej oblasti by bolo možné urobiť oveľa viac. ZIS by bolo na tento účel mimoriadne vhodné.

V súlade s inými činnosťami Únie by sa ZIS v tejto oblasti malo zameriavať na podporu vytvárania znalostných osí a odborných stredísk zameraných na akademické, technické a praktické vzdelávanie a výskum v oblasti udržateľnej povrchovej, podpovrchovej, podmorskej ťažby, získavania surovín z komunálneho odpadu a zo skládok odpadu, nakladania s materiálmi, recyklačných technológií, riadenia konca životnosti, nahradzovania materiálov a otvoreného obchodovania so surovinami, ako aj ich globálneho riadenia. Pôsobilo by tak ako makléř a stredisko výmeny informácií pre európske centrá excelentnosti v týchto súvisiacich tematických oblastiach a riadilo by výskumné programy so strategickým významom pre priemysel Únie. Z tohto dôvodu a s cieľom maximalizovať vplyv opatrení a vyhnúť sa akémukoľvek zdvojovaniu v rámci činností Únie vrátane európskeho partnerstva v oblasti inovácie v oblasti surovín ZIS zabezpečí potrebné doplnenie v oblasti ľudského kapitálu (t. j. odborná príprava, vzdelávanie), pokiaľ ide o inovačné pilotné akcie v oblasti technológií (napríklad demonštračné zariadenia) pre udržateľné skúmanie zeme a mora, ťažbu a spracovanie, efektívne využívanie zdrojov, zber, recykláciu, opätovné používanie a nahradzovanie.

Zároveň by sa mohli vytýčiť ciele na nadobudnutie postavenia priekopníka v oblasti technológií vytváraním pilotných schém a demonštrácií inovatívnych postupov a riešení vrátane napríklad využívania hospodársky prítlačlivých a udržateľných alternatívnych materiálov vrátane biomateriálov so strategickým významom pre Úniu. Neskôr môže podnietiť rozvoj jestvujúcich trhov a vytváranie nových trhov, a to najmä v oblastiach udržateľného prieskumu, ťažby a spracovania, riadenia materiálov, ktoré efektívne využívajú zdroje, recyklačných technológií a nahradzovania materiálov. Bude potrebné posúdiť vplyvy a vypracovať inovačné, nákladovo efektívne opatrenia na prispôbenie a zabránenie riziku v prípade obzvlášť citlivých biotopov, ako je Arktída.

ZIS bude v tejto oblasti zohrávať veľmi dôležitú úlohu pri prekonávaní prekážky, ktorú predstavuje nedostatok technológií. Na vytvorenie súboru doplnkových technológií, ktorými by bolo možné zmeniť podobu tradičných hodnotových reťazcov v oblasti minerálov a surovín, sú potrebné technické inovácie. Ide o oblasť, ktorá si vyžaduje ďalšiu prácu na vytvorení nových postupov s cieľom čo najlepšie využiť a komercializovať jestvujúce poznatky v tejto oblasti. Podnikateľský prístup ZIS by bol mimoriadne vhodný pri riešení tejto otázky.

Ďalšou pridanou hodnotou ZIS zameraného na suroviny je to, že prispieva k riešeniu obmedzených príležitostí sektora v oblasti vytvárania kontaktných sietí. Rôznorodá povaha rôznych zapojených výskumných oblastí znamená, že jestvujú obmedzené možnosti na stretávanie výskumníkov z iných oblastí zamerania a na profitovanie zo vzájomného obohacovania sa nápadmi a spolupráce, ktorá si bude vyžadovať podporovanie nákladovo efektívnych nízkouhlíkových riešení šetrných voči životnému prostrediu. Vytváraním kontaktných sietí v rámci ZIS, ktoré spájajú zainteresované strany z troch oblastí vedomostného trojuholníka pozdĺž celého hodnotového reťazca, by sa prispelo k prekonávaniu týchto slabých miest. Umožní posilnenie prenosu technológií, poznatkov a know-how a takisto umožní výskumníkom, študentom a podnikateľom nadobudnúť poznatky a zručnosti potrebné na vytváranie inovatívnych riešení a na ich premenu na nové obchodné príležitosti.

3. SYNERGIE A DOPLNKOVOSŤ S JESTVUJÚCIMI INICIATÍVAMI

Únia zaradila túto prioritnú oblasť medzi najväčšie výzvy. ZIS by prispievalo k programu Horizont 2020, a to k riešeniu spoločenskej výzvy súvisiacej s udržateľnými dodávkami surovín a energeticou účinnosťou. Prispievalo by k navrhovanému európskemu partnerstvu v oblasti inovácií v rámci surovín. Európske partnerstvo v oblasti inovácií v rámci surovín poskytne zastrešujúce rámce, ktoré uľahčia zosúladenie a synergie jestvujúcich výskumných a inovačných nástrojov a politík v tejto oblasti odvíjajúcich sa od ponuky a dopytu. Pokryjú sa činnosti zamerané na technológie a takisto aj určovanie rámcových podmienok a najlepších postupov v otázkach politiky, regulácie alebo normalizácie, ktoré majú vplyv na inovácie v danom sektore alebo výzve. ZIS v tejto oblasti by vytvorilo doplnkovosť v oblasti vzdelávania kľúčových činiteľov a takisto aj v oblasti zabezpečovania jedinečnej štruktúrovanej siete odborníkov. Vytvorilo by pevnú základňu na podporovanie iných inovačných činností, ktoré sa budú realizovať v rámci európskeho partnerstva v oblasti inovácií a ktoré k svojmu úspechu nevyhnutne potrebujú ľudské zdroje.

Bude mať tiež vhodné postavenie, aby podporovalo európske partnerstvo v oblasti inovácií pri určovaní rámcových podmienok a najlepších postupov v otázkach politiky, regulácie alebo normalizácie, ktoré majú vplyv na daný sektor. ZIS by takisto výrazne stavalo na výsledkoch početných výskumných projektov 7. rámcového programu zameraných na daný tematický okruh a využívalo by ich, a to najmä tie, ktoré sú financované v rámci nanovedy, nanotechnológií, materiálov a nových výrobných technológií, a na tematické okruhy životného prostredia.

Ďalej by stavalo na projektoch trhového uplatnenia ekologických inovácií v rámci Programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP), v ktorých recyklácia materiálov patrí medzi prioritné oblasti. Tieto skúsenosti sa budú ďalej využívať v programe Horizont 2020, najmä čo sa týka spoločenských výziev opatrení v oblasti klímy, životného prostredia, efektívneho využívania zdrojov a surovín.

Okrem toho sa hľadá synergia s Európskou kompetenčnou sieťou pre vzácne zeminy, ktorá bola vytvorená pre kritické suroviny s názvom vzácne zeminy.

ZIS v tejto oblasti by hľadalo doplnkovosť a synergie s týmito činnosťami a malo by sa sústrediť na transdisciplinárne činnosti v rámci vedomostného trojuholníka a intenzívne sa zamerať na inovatívne produkty a služby a podnikateľské vzdelávanie.

4. ZÁVER

ZIS v tejto oblasti je najvhodnejšie na riešenie výziev vymenovaných vyššie. Zároveň spĺňa kritériá presadzované v oblasti výberu tematických okruhov ZIS v rámci SIP:

- Rieši hlavné hospodárske a spoločenské výzvy, ktorým čelí Európa (potreba vytvárania inovatívnych riešení v oblasti skúmania, ťažby, spracovania, používania, opätovného používania, recyklácie a riadenia konca životnosti surovín, ktoré sú nákladovo efektívne, nízkouhlíkové a šetrné voči životnému prostrediu) a prispieva k dosahovaniu stratégie Európa 2020 a jej cieľov týkajúcich sa klímy a energie, zamestnanosti, inovácie a vzdelávania.
- Zameranie tohto ZIS je v súlade s prioritami vymedzenými v programe Horizont 2020 a navzájom sa dopĺňa s ostatnými činnosťami Únie v oblasti surovín, najmä s európskym partnerstvom v oblasti inovácie v rámci surovín.
- Je schopné mobilizovať investície zo sektoru podnikania a ponúka možnosti pre rôzne vznikajúce produkty a služby, a to najmä v oblastiach udržateľnej ťažby a spracovania, riadenia materiálov, recyklačných technológií a nahrádzania materiálov.
- Vytvára udržateľné a systémové vplyvy, ktoré sa merajú podľa počtu nových vzdelaných podnikavých ľudí, nových technológií a nových podnikov. Predovšetkým ponúka príležitosti na vytváranie sociálnej hodnoty vyvíjaním úsilia na dosiahnutie cieľa udržateľnosti celého životného cyklu produktu: účinnejšie využívanie surovín a účinné zlepšovanie recyklácie a obnovy surovín.
- Jeho súčasťou je silná vzdelávacia zložka, ktorá chýba v iných iniciatívach, a bude združovať kritické množstvo excelentných zainteresovaných strán z oblasti výskumu a inovácie.
- Vyžaduje si transdisciplinárnu prácu, do ktorej sú zapojené rôzne oblasti poznatkov, napríklad geológia, ekonomika, veda o životnom prostredí, chémia, mechanika a mnohé ďalšie priemyselné odvetvia (stavebníctvo, automobilový priemysel, letecký a kozmický priemysel, stroje a zariadenia a obnoviteľné energie).
- Bude riešiť európsky paradox, keďže Európa v tejto oblasti počíta so silnou vedeckou základňou a slabým inovačným výkonom. Ponúka možnosti inovácií v oblasti udržateľnej ťažby a riadenia materiálov. Nahrádzaním a recykláciou možno podporovať ďalšie zmeny v sektore a posilňovať investičné činnosti prostredníctvom vytvárania nových produktov, služieb a prístupov dodávateľského reťazca.

Informačný hárok 3: Food4Future (potraviny budúcnosti) – udržateľný dodávateľský reťazec od zdrojov po spotrebiteľov

1. VÝZVA

Celosvetový potravinový dodávateľský reťazec čelí zložitému súboru výziev.

Na strane dopytu sa situácia vyznačuje zväčšujúcou sa svetovou populáciou, zvyšujúcim sa životným štandardom (najmä v rýchlo sa rozvíjajúcich krajinách), v dôsledku čoho vzniká dopyt po pestrejšej strave vysokej kvality, čo si vyžaduje dodatočnú produkciu potravín. V dôsledku týchto faktov OSN predpovedá, že dopyt po potravinách sa do roku 2050 zvýši o približne 70 % ⁽¹⁾. Rýchly rozvoj sektora bioenergií zároveň ešte viac zvyšuje dopyt po vedľajších produktoch vznikajúcich v rámci postupov výroby potravín.

Pokiaľ ide o stranu dodávok, celosvetová zmena klímy zhorší tlak na potravinovú produkciu a dodávky potravín. Množstvo systémov produkcie potravín na svete je okrem toho neudržateľných. Bez vykonania zmeny bude svetový potravinový systém naďalej ničiť životné prostredie a podkopávať svetové kapacity v oblasti produkcie potravín v budúcnosti.

⁽¹⁾ Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO). 2009. Svetové poľnohospodárstvo do roku 2050 (Global agriculture towards 2050).

Na tieto problémy sa treba pozeráť predovšetkým v súvislosti s postojmi, záujmami a správaním spotrebiteľov, keďže produkcia sa odvíja od spotrebiteľov a trhov. V ostatných dvoch desaťročiach sa zložitosť potravinovej spotreby radikálne zvýšila. Spotrebiteľia si vyžadujú cenovo dostupné, rôznorodé, vysoko kvalitné a vhodné potravinové výrobky, ktoré zodpovedajú ich chuti a potrebám. Obavy v rôznych oblastiach, od bezpečnosti potravín a ochrany životného prostredia až po etické ohľady, ako sú spravodlivé obchodné postupy alebo dobré podmienky zvierat, sú čoraz väčšie a spôsobujú rastúci dopyt zo strany spotrebiteľských skupín po politických opatreniach. Návyky v oblasti potravinovej spotreby (vrátane plytvania potravinami) môžu výrazne ovplyvniť zdravie a blaho spotrebiteľov, a takisto aj prvotnú produkciu a životné prostredie.

Program Horizont 2020 rieši túto zložitosť a určuje výzvy v spojitosti s týmto sektorom: „Výzva spočíva v zabezpečení dodávky bezpečných a vysoko kvalitných potravín a bioproduktov s cieľom zabezpečiť udržateľné nakladanie s biologickými zdrojmi, ktorým sa prispeje k rozvoju vidieka aj pobrežia a ku konkurencieschopným európskym bioodvetviam, a zároveň sa budú zachovávať pozemské a morské ekosystémy, bude sa znižovať závislosť na fosilných palivách, zmierňovať zmena klímy a prispôbovať sa jej a podporovať nulová tvorba odpadu a efektívne využívanie zdrojov.“

2. RELEVANTNOSŤ A VPLYV

ZIS zamerané na udržateľný dodávateľský reťazec pomôže naplniť priority programu Horizont 2020, konkrétne tých, ktoré sú vymedzené v rámci spoločenskej výzvy „potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, morský a námorný výskum a výskum v oblasti vnútrozemských vôd a biohospodárstvo“.

Tento tematický okruh je okrem toho vysoko relevantný v oblasti dosahovania hospodárskeho a spoločenského vplyvu. Otázky potravinovej bezpečnosti a ochrany súvisia takmer so všetkými sektormi nášho hospodárstva a spoločnosti a často si vyžadujú regulačné opatrenia.

Potravinársky priemysel je najväčším výrobným sektorom v Európe a v rámci širokého hospodárskeho rozvoja zohráva kľúčovú úlohu. Napriek tomu, že európsky potravinársky a nápojový priemysel má významnú úlohu, v oblasti konkurencieschopnosti sa stretáva s problémami. V ostatných desiatich rokoch európsky podiel na celosvetovom trhu klesol z 25 % na 21 % z dôvodu konkurencie zo strany rýchlo sa rozvíjajúcich hospodárstiev, ako je Čína, India a Brazília. Európsky potravinársky priemysel je čoraz menej schopný konkurovať len na základe ceny, a preto musí nadobudnúť schopnosť vytvárať pridanú hodnotu tak, že bude produkovať zdravšie, udržateľnejšie a zdrojovo účinnejšie produkty, ak chce tento vývoj zvrátiť.

Sú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť celosvetový potravinový systém, ktorý je odolný voči zmene klímy a udržateľný, a zároveň uspokojujúci rastúci dopyt po potravinách v rámci obmedzení dostupnej pôdy a úbytku zásob rýb, ochrany prírodného prostredia a zachovávanie ľudského zdravia.

ZIS v tejto oblasti sa bude zameriavať na dodávateľský potravinový reťazec. Toto zameranie sa mimoriadne dobre hodí k holistickému prístupu ZIS. Pokrýva vstup zdrojov na úplnom začiatku reťazca (hnojivá atď.), výrobu potravín, spracovanie, balenie a distribúciu; a končí spotrebiteľmi, ktorí sa môžu v rámci ZIS považovať za osobitnú prioritu (znižovanie odpadu z potravín, zdravá strava atď.). Cieľom je zaistiť účinnejší a efektívnejší systém dodávateľského reťazca potravín a zároveň zlepšiť udržateľnosť a výsledovosť vo všetkých súčiastiach tohto reťazca.

Riešenie dodávateľského reťazca potravín prostredníctvom ZIS teda umožní riešiť nielen niektoré hlavné hospodárske a spoločenské výzvy, ktorým čelí Európa, ale takisto umožní mobilizovať investície a dlhodobé záväzky zo sektoru podnikania – konkrétne v oblasti zavádzania nových a inovatívnych technológií, postupov a poznatkov na zvýšenie udržateľnej potravinovej produkcie, spracovania, balenia a distribúcie, na zníženie odpadu a podporu lepšieho stravovania. Prostredníctvom svojho integračného prístupu bude ZIS v tejto oblasti schopné ovplyvňovať prístup priemyslu tak, aby sa viac zamerával na inováciu odvíjajúcu sa od spotrebiteľov, čo bude na osov spotrebiteľom z hľadiska ich zdravia a kvality života. To pôjde ruka v ruke s potenciálom nových obchodných modelov a trhových stratégií, ktoré sa sústreďujú na potreby spotrebiteľov a trendy a stavajú na posilnenej informovanosti o potravinovom reťazci, čo môže mať potenciál na zosúladenie inovácií a technologických možností so záujmami spotrebiteľov, a vytvárať tak nové podnikateľské príležitosti.

ZIS v tejto oblasti bude mať veľký význam pri prekonávaní vysokej úrovne roztrieštenosti celého dodávateľského reťazca potravín. Bude združovať kritické množstvo excelentných zainteresovaných strán z oblasti výskumu, inovácie, vzdelávania a odbornej prípravy pozdĺž celého reťazca. Všetky prvky reťazca (prvotný sektor, výroba potravín, spracovatelia potravín, obchodníci, kanály potravinových služieb a v neposlednom rade spotrebiteľia) sú nevyhnutne navzájom prepojené, pokiaľ ide o koncipovanie budúcich inovácií. ZIS zabezpečí potrebný systémový a transdisciplinárny prístup na riešenie týchto otázok.

Hlavnou pridanou hodnotou ZIS v tejto oblasti bude jeho pôsobenie v oblasti riešenia súčasného nedostatku zručností a ľudských zdrojov. V súčasnosti čelí pravdepodobne až polovica európskych potravinárskych a nápojových výrobných odvetví nedostatku vedeckého a kvalifikovaného personálu. To je prekážka inovácií v tomto sektore. Integrovaním vzdelávania a ostatných sektorov vedomostného trojuholníka bude ZIS tento problém riešiť. Zároveň ponúkne príležitosť stimulovať nových vzdelaných podnikavých ľudí, ktorí sú schopní vyvíjať nové inovatívne technológie a podniky. Toto zameranie na podnikanie bude dôležité najmä v potravinovom sektore, ktorý sa vyznačuje vysokým počtom MSP.

Hlavné riziká spojené s úspechom ZIS v tomto tematickom okruhu súvisia predovšetkým s nevyhnutnými sprievodnými inovačnými rámcovými podmienkami, ktorými sa ZIS priamo nezaoberajú. Na zvýšenie udržateľnosti v rámci dodávateľského reťazca potravín môžu byť potrebné určité zmeny predpisov, aby bolo napríklad možné internalizovať náklady na produkciu potravín. Preto musia ZIS nadväzovať na súčasné činnosti Únie a vnútroštátne činnosti v oblasti inovácií a politiky zamerané na tieto otázky (pozri nasledujúci oddiel).

3. SYNERGIE A DOPLNKOVOSŤ S JESTVUJÚCIMI INICIATÍVAMI

Únia sa tejto oblasti plne venuje. ZIS by prispievalo k riešeniu spoločenskej výzvy programu Horizont 2020 „Potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, morský a námorný výskum a výskum v oblasti vnútrozemských vôd a biohospodárstvo“. Predovšetkým by spolupracovalo s navrhovaným európskym partnerstvom v oblasti inovácií v rámci poľnohospodárskej produktivity a udržateľnosti. Zatiaľ čo toto partnerstvo kladie dôraz na budovanie prepojení medzi prelomovým výskumom a praktickými inováciami, ZIS by najmä vytváralo doplnkovosť v oblasti vzdelávania kľúčových činiteľov, ako sú podnikatelia a spotrebiteľia. Takisto je potrebná koordinácia so spoločnou programovou iniciatívou „Poľnohospodárstvo, potravinová bezpečnosť a zmena klímy“, v rámci ktorej sa spoja vnútroštátne výskumné snahy s cieľom integrácie prispôbenia, zmiernovania a potravinovej bezpečnosti v sektore poľnohospodárstva, lesníctva a využívania pôdy.

Európsky fond pre námorníctvo a rybárstvo bude podporovať environmentálnu a sociálnu udržateľnosť rybolovu a akvakultúry a tak podčiarkne potrebu technického rozvoja v spojení s novými podnikateľskými zručnosťami v týchto oblastiach, v súlade s vývojom správania spotrebiteľov, a poskytne príležitosť pre synergie. Podobne bude možné vytvoriť koordináciu s nedávno vytvorenou iniciatívou spoločného plánovania „Zdravá strava pre zdravý život“ a „Prepájanie výskumu klímy v Európe“ a s európskymi technologickými platformami v príbuzných oblastiach (najmä s platformou Jedlo pre život) alebo s početnými projektmi 7. rámcového programu. Podobne by stávalo na projektoch trhového uplatnenia ekologickej inovácie v rámci Programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP), v ktorých potraviny a nápoje patria medzi prioritné oblasti. Tieto skúsenosti sa budú naďalej využívať v programe Horizont 2020, najmä pokiaľ ide o spoločenskú výzvu „Opatrenia v oblasti klímy, životného prostredia, efektívneho využívania zdrojov a suroviny“.

ZIS v tejto oblasti by tieto činnosti dopĺňalo, keďže by sa zameriavalo na transdisciplinárne činnosti v rámci vedomostného trojuholníka a intenzívne sa zameriavalo na inovatívne produkty a služby a na podnikateľské vzdelávanie a takisto aj na spotrebiteľské otázky.

4. ZÁVER

ZIS zamerané na dodávateľský reťazec potravín je najvhodnejšie na riešenie výziev vymenovaných vyššie. Zároveň spĺňa kritériá presadzované v oblasti výberu tematických okruhov ZIS:

- Rieši hlavné hospodárske a spoločenské výzvy (potreba zabezpečiť odolný a udržateľný celosvetový potravinový systém a zároveň uspokojovať rastúci dopyt po potravinách v rámci obmedzení dostupnej pôdy, ochrany prírodného prostredia a zachovávanía ľudského zdravia) a prispieva k naplneniu stratégie Európa 2020 a jej cieľov v oblasti klímy a energetiky, zamestnanosti, inovácií a vzdelávania.
- Zameranie tohto ZIS je v súlade s prioritami vymedzenými v programe Horizont 2020 a navzájom sa dopĺňa s ostatnými činnosťami Únie v potravinovom sektore, najmä s európskym partnerstvom v oblasti inovácií „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“.
- Je schopné mobilizovať investície a dlhodobé záväzky zo sektoru podnikania a ponúka možnosti pre rôzne vznikajúce produkty a služby – konkrétne v oblasti zavádzania nových a inovatívnych technológií, postupov a poznatkov na zvýšenie udržateľnej potravinovej produkcie, spracovania, balenia a distribúcie, na zníženie odpadu a podporu lepšieho stravovania a zdravšieho obyvateľstva.
- Vytvára udržateľné a systémové vplyvy, ktoré sa merajú podľa počtu nových vzdelaných podnikavých ľudí, nových technológií a nových podnikov. Bude podporovať nový rozvoj technológií a účinnejšie a udržateľnejšie systémy produkcie.

- Zameriava sa na prekonávanie vysokej úrovne roztrieštenosti celého dodávateľského reťazca potravín; podporuje výsledovateľnosť; a bude združovať kritické množstvo excelentných zainteresovaných strán v oblasti výskumu, inovácie, vzdelávania a odbornej prípravy pozdĺž celého reťazca.
- Vyžaduje si preto transdisciplinárnu prácu, ktorá zahŕňa rôzne oblasti poznatkov, napríklad agronómie, ekológie, biológie, chémie, vedy o stravovaní a sociálnej ekonomiky.
- Bude riešiť európsky paradox, keďže bude hľadať nové inovatívne prístupy s cieľom zaistiť udržateľnejší a účinnejší dodávateľský reťazec a zlepšiť potravinovú bezpečnosť.

Informačný hárok 4: Výroba s pridanou hodnotou

1. VÝZVA

Jednou z hlavných výziev vymedzených v európskom inovačnom programe, ktorá sa takisto rieši v rámci programu Horizont 2020, je konkurencieschopnosť členských štátov Únie na svetovom trhu. Jedným zo sektorov, kde je tento problém mimoriadne naliehavý, je výroba.

Výroba je v európskych krajinách pod značným tlakom: zvýšená konkurencia zo strany iných rozvinutých hospodárstiev, nízkonákladová produkcia v rozvojových krajinách a nedostatok surovín vyvíjajú na európske výrobné spoločnosti veľký tlak. Súčasne sa objavujú ďalšie faktory, ktoré v sektore výroby spôsobujú zmeny: nové potreby trhu a spoločnosti, rýchly vedecký a technický pokrok, požiadavky v oblasti životného prostredia a udržateľnosti.

Jednou z možných odpovedí na riešenie týchto výziev je rozvoj „vysoko hodnotného výrobného priemyslu (alebo priemyslu s pridanou hodnotou)“. Súčasťou tejto koncepcie je integrovaný systém vrátane celého cyklu výroby, distribúcie a nakladania s tovarom a produktmi/službami po skončení ich životnosti a uplatňuje sa v nej inovačný systém orientovaný na zákazníka/užívateľa. Výrobcom s pridanou hodnotou sa v rámci hospodárskej súťaže nezameriavajú predovšetkým na cenu, ale vytvárajú hodnotu tak, že zabezpečujú inováciu produktov/služieb, zavádzajú excelentnosť postupov, dosahujú vysoké uznávanie značky a/alebo prispievajú k udržateľnej spoločnosti.

Sektor výroby má veľký hospodársky, sociálny a environmentálny význam. V roku 2010 sektor výroby predstavoval 15,4 % HDP Únie a viac ako 33 miliónov pracovných miest. Toto číslo sa zvýši na 37 % po započítaní oblasti výroby energie, výstavby a pridružených obchodných služieb. Zároveň však sektor výroby prispel k vytvoreniu približne 25 % odpadu, 23 % skleníkových plynov a 26 % emisií NO_x vyprodukovaných v Európe.

So zreteľom na tieto skutočnosti je celkom jasné, že celkovými cieľmi v oblasti výroby musia byť zvýšenie konkurencieschopnosti Európy na svetovom trhu a rozvoj výrobných postupov, ktoré sú udržateľnejšie a šetrnejšie voči životnému prostrediu.

2. RELEVANTNOSŤ A VPLYV

ZIS zamerané na výrobu s pridanou hodnotou pomôže dosahovať priority programu Horizont 2020 v oblasti modernej výroby a spracovania a jeho osobitného cieľa „pretvoriť súčasné priemyselné modely produkcie na technológie výroby a spracovania, ktoré intenzívnejšie využívajú poznatky, sú udržateľnejšie, produkujú menej emisií a sú medzisektorovejšie a ktorých výsledkom sú inovatívnejšie produkty, postupy a služby“.

Bude schopné zmobilizovať investície a dlhodobé záväzky zo sektoru podnikania a rozšíriť a vytvoriť nové trhy. Predovšetkým by mohlo byť užitočné pri podporovaní akcií vymedzených v strategickom výskumnom programe Európskej technologickej platformy (ETP) „Manufuture“:

- Ekodizajn
- tvorba produktov a služieb s pridanou hodnotou,
- tvorba nových obchodných modelov,
- tvorba moderných výrobných inžinierskych postupov,
- nové vznikajúce výrobné vedy a technológie,
- premena jestvujúcich výskumných a vzdelávacích infraštruktúr tak, aby podporovali výrobu svetovej triedy.

Okrem podpory tvorby nových produktov, služieb, obchodných modelov a výrobných postupov by sa mal klást dôraz aj na udržateľnosť a ekologické inovácie, ako aj na zníženie neúčinnosti z hľadiska zdrojov a energie, maximalizáciu kladných environmentálnych vplyvov a takisto aj na prispievanie k posilňovaniu kladných hospodárskych a sociálnych vplyvov. Súčasťou takéhoto čistého prístupu konkrétne budú účinné postupy a prístroje z hľadiska energie a materiálov, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a/alebo využívanie inteligentného riadenia energie, čo povedie k výraznému zníženiu odpadu a emisií. Prispievaním k tvorbe a využívaniu udržateľnejšej, zdrojovo účinnejšej a konkurencieschopnejšej výroby by ZIS mohlo podnieť zmenu správania priemyslu a spotrebiteľov a vytvoriť systémový vplyv.

ZIS zamerané na výrobu s pridanou hodnotou by takisto mohlo zohrávať veľmi dôležitú úlohu a mať významný vplyv na regionálnej úrovni: kľúčovým poslaním ZIS na regionálnej úrovni by bola podpora tvorby vzájomne prepojených regionálnych zoskupení s miestnymi prenosmi a spolupracou, tvorba spôsobilostí v oblasti špičkových výrobných technológií a rozvoj excelentnosti výrobných technológií. V tejto súvislosti by sa mohla venovať osobitná pozornosť tým regiónom, ktoré sú viac ovplyvnené ubúdajúcimi výrobnými kapacitami, ako aj MSP.

Medzi hlavné výzvy dosiahnutia týchto cieľov patrí dostupnosť vysoko kvalifikovanej pracovnej sily, ktorá je dostatočná, pokiaľ ide o jej kvalitu aj kvantitu. ZIS by teda zohrávalo veľmi dôležitú úlohu pri pretváraní vzdelávacieho priestoru v tejto oblasti. Vytvorením užších prepojení medzi žiadateľmi zručností a poskytovateľmi vzdelávania by ZIS podporovalo spoločné postgraduálne vysokoškolské programy, postgraduálnu odbornú prípravu a priemyselné kurzy „z reálneho života“.

Budovanie kapacít bude ďalším kľúčovým prvkom ZIS zameraného na výrobu s pridanou hodnotou. Netýka sa to iba dodávky vysoko kvalifikovanej pracovnej sily, ale aj možnosti zriadenia ZIS ako interaktívneho a podporného fóra v oblasti medzidisciplinárnych zručností a spôsobilostí, najmä pokiaľ ide o spájanie viacerých kľúčových podporných technológií, ako navrhuje skupina na vysokej úrovni v oblasti kľúčových podporných technológií (Key Enabling Technologies - KET) ⁽¹⁾.

ZIS v tejto oblasti bude mať potenciál na spájanie rôznych činiteľov a zainteresovaných strán v tomto veľmi medzidisciplinárnom sektore vrátane kľúčových predchádzajúcich a nadväzujúcich častí hodnotového reťazca. Týka sa to aj spracovateľských odvetví (napríklad oceľarskeho alebo chemického), ktoré sú priamo prepojené s hodnotovým reťazcom výroby s pridanou hodnotou.

3. SYNERGIE A DOPLNKOVOSŤ S JESTVUJÚCIMI INICIATÍVAMI

ZIS uvedené vyššie by sa dopĺňalo s viacerými ďalšími iniciatívami Únie, ako aj na úrovni členských štátov a priemyselných združení.

Okrem už spomenutej platformy ETP „Manufuture“ by takisto mohlo vytvoriť prepojenia s ETP v oblasti integrácie inteligentných systémov a so spoločnou technologickou iniciatívou (STI) v oblasti zabudovaných počítačových systémov. Verejno-súkromné partnerstvo v oblasti továrni budúcnosti a ďalšie, ktoré možno začnú pôsobiť na základe programu Horizont 2020 v rámci tohto tematického okruhu, ako aj viaceré projekty rámcových programov by boli takisto prirodzenými partnermi spolupráce. ZIS by zohľadňovalo výskumné priority a akčné plány vymedzené v rámci ETP a doteraz vykonané výskumné práce v tejto oblasti v rámci STI, verejno-súkromných partnerstiev a projektov rámcových programov.

Podobne by stavalo na projektoch trhového uplatnenia ekologických inovácií v rámci Programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP), v ktorých sa nadobudli skúsenosti v oblasti udržateľnejšej výroby. Tieto skúsenosti sa budú naďalej využívať v programe Horizont 2020, najmä pokiaľ ide o spoločenskú výzvu „Opatrenia v oblasti klímy, životného prostredia, efektívneho využívania zdrojov a surovín“. Do úvahy prichádzajú aj synergie s pilotným programom overovania environmentálnych technológií, ktorý sa zameriava na podporu vysoko hodnotných environmentálnych technológií prostredníctvom poskytovania overovania ich výkonu tretími stranami.

ZIS zamerané na výrobu s pridanou hodnotou by mohlo byť takisto prepojením synergických účinkov s Európskou radou pre výskum technológií, čo odporúča skupina na vysokej úrovni v oblasti kľúčových podporných technológií s cieľom podporovať excelentnosť výskumu a inovácie technológií.

ZIS v tejto oblasti by tieto činnosti dopĺňalo, keďže by sa sústredilo na transdisciplinárne činnosti v rámci vedomostného trojuholníka a intenzívne sa zameriavalo na podnikateľské vzdelávanie.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf.

4. ZÁVER

Na riešenie výzev vymenovaných vyššie by bolo najvhodnejšie také ZIS, ktoré sa zameriava na integráciu všetkých zainteresovaných strán zapojených do výroby a ktoré sa intenzívne zameriava na pretvorenie vzdelávacieho programu v tejto oblasti. Zároveň splňa kritériá presadzované v oblasti výberu tematických okruhov ZIS v rámci SIP:

- Rieši hlavné hospodárske a spoločenské výzvy, ktorým čelí Európa (s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť členských štátov na svetovom trhu a prispievať k rozvoju výrobných postupov, ktoré sú udržateľnejšie a šetrnejšie voči životnému prostrediu), a prispieva k dosahovaniu cieľov stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného a udržateľného rastu.
- Zameranie tohto ZIS je v súlade s prioritami vymedzenými v programe Horizont 2020 a navzájom sa dopĺňa s ostatnými činnosťami Únie v tejto oblasti.
- Môže stavať na pevnom sektore priemyslu, ktorý ZIS priláka.
- Ponúka možnosti v oblasti rôznych vznikajúcich produktov, služieb a obchodných modelov a predovšetkým bude vhodné na riešenie urgentnej potreby kvalifikovaných ľudí v tomto sektore.
- Využíva systematický prístup, a teda si vyžaduje transdisciplinárnu prácu a rozvoj nových typov vzdelávania cez hranice disciplín.
- Bude združovať kritické množstvo excelentných zainteresovaných strán z oblasti výskumu, inovácie, vzdelávania a odbornej prípravy pozdĺž hodnotového reťazca, ktoré by sa inak nestretli.
- Bude riešiť európsky paradox, keďže bude stavať na silnej výskumnej základni Únie a hľadať nové inovatívne prístupy s cieľom zaistiť vytvorenie sektoru výroby, ktorý je konkurencieschopnejší, udržateľnejší a účinnejší z hľadiska zdrojov.

Informačný hárok 5: Mobilita v meste

1. VÝZVA

Tematický okruh inteligentnej, zelenej a integrovanej dopravy sa určil za jednu z hlavných spoločenských výziev, ktoré sa budú riešiť v rámci programu Horizont 2020. Biela kniha o doprave z roku 2011 podčiarkuje význam prijatia opatrení v tejto oblasti v nastávajúcom desaťročí. Mobilita v meste je mimoriadne náročná úloha. Týka sa množstva tém, ako je doprava (vrátane nových koncepcií mobility, organizácie dopravy, logistiky, bezpečnosti a ochrany dopravných systémov), otázky ochrany životného prostredia (znižovanie emisií skleníkových plynov, znečistenie ovzdušia a hluk), urbanistické plánovanie (nové koncepcie zblížovania práce a života), a má významný vplyv na úrovni hospodárstva aj spoločnosti (vytváranie nových podnikov, zamestnanosť, sociálne začlenenie, stratégie v oblasti bývania a umiestňovania). Zastrešujúcim cieľom je zlepšovať kvalitu života európskych občanov, ktorí v čoraz väčšom množstve žijú vo veľkých mestských konglomeráciách, v ktorých sa vytvára veľký podiel európskeho hospodárskeho výkonu ⁽¹⁾.

Udržateľnú mobilitu v meste možno dosiahnuť, len ak sa vytvoria prelomové inovácie vedúce k ekologickejším, inkluzívnym, bezpečnejším a inteligentnejším riešeniam. Ak sa tak nestane, v dlhodobom meradle to spôsobí vysoké spoločenské, ekologické a hospodárske náklady. Avšak nové inovatívne koncepcie mobility, najmä v prípade, keď sa individuálne dopravné prostriedky majú nahradit' verejnou a hromadnou dopravou, by mali občania vedieť prijať. Prinášanie zmeny správania bez znevýhodnenia kvality života a nákladov na život v mestských oblastiach predstavuje jednu z najväčších výzev, ktorú bude treba riešiť v tejto oblasti.

2. RELEVANTNOSŤ A VPLYV

Kľúčovým cieľom ZIS zameraného na mobilitu v meste bude zabezpečiť ekologickejší, inkluzívnejší, bezpečnejší a inteligentnejší systém mobility v meste.

Ako sa už uviedlo vyššie, tento tematický okruh je z pohľadu spoločnosti a verejnej politiky vysoko relevantný. Takisto je vysoko relevantný zo sociálno-ekonomického pohľadu, keďže zahŕňa významné hospodárske sektory s ohľadom na HDP a zamestnanosť, napríklad automobilový sektor alebo sektor stavebníctva. Mobilita v meste je ďalej prepojená so stratégiami na ochranu životného prostredia a je plne vstavaná do politik v oblasti sociálneho začlenenia, umiestňovania, bývania a urbanistického plánovania.

⁽¹⁾ Viac ako 70 % Európanov žije v mestských oblastiach, ktoré predstavujú viac ako 25 % územia Únie. Približne 85 % HDP Únie sa vytvára v mestských oblastiach. Očakáva sa, že urbanizácia sa v Európe do roku 2050 zvýši na 83 %.

ZIS zamerané na mobilitu v meste nadväzuje na priority vymedzené v programe Horizont 2020, ako aj na ciele stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentnejšieho, udržateľnejšieho, nízkouhlíkového a inkluzívneho mestského rozvoja. ZIS v tejto tematickej oblasti by mohlo prispievať k dosahovaniu všetkých cieľov stratégie Európa 2020, napríklad prostredníctvom podpory ekologicky účinných riešení, inteligentných systémov IKT na riadenie dopravy a zabezpečovania účinnejších a cenovo dostupnejších dopravných služieb.

Keďže mobilita v meste je vo svojej podstate systémová, ZIS v tejto oblasti by mohlo poskytnúť množstvo možností na inováciu pozdĺž inovačného reťazca, napríklad vytváranie multimodálnych dopravných systémov a inteligentnejších a udržateľnejších dopravných riešení.

ZIS so zameraním na mobilitu v meste vychádza z pevnej technologickej a priemyselnej základne a ponúka potenciál na vytváranie nových produktov a služieb⁽¹⁾, a to najmä v oblasti udržateľného plánovania a v ekopriemysle.

Intenzívna politická pozornosť a podpora tejto tematickej priority sa takisto využije pri rozvoji inovatívnych modelov mobility v meste. Tieto inovatívne mestské modely by okrem toho mohli mať celosvetový vplyv, ak sa ako osvedčené postupy prenesú do masívne rastúcich mestských konglomerácií v iných častiach sveta, najmä v Afrike, Ázii a Latinskej Amerike.

ZIS v tejto oblasti by mobilitu v meste a plánovanie dopravy v meste umiestnilo do širšieho kontextu udržateľného urbanistického plánovania a územného rozvoja na miestnej a regionálnej úrovni. ZIS by tak ponúkalo výhodu pracovať v multidisciplinárnej a medzisektorovej oblasti a prispievať k prekonávaniu súčasnej úrovne organizačnej roztrieštenosti, ktorej tento sektor čelí. Vytvorilo by príležitosť na vytvorenie užšej spolupráce medzi verejnými orgánmi (hlavne na miestnej a regionálnej úrovni), miestnymi združeniami a súkromným sektorom (ako sú developeri a infraštruktúrne činiteľa), výskumnými inštitútmi a univerzitami (integrácia vedomostného trojuholníka).

Zoskupovaním partnerov svetovej triedy v nových zloženiach umožní ZIS zameranému na mobilitu v meste čo najlepšie využívať jestvujúce zdroje a obchodné príležitosti vytvorené prostredníctvom týchto nových hodnotových reťazcov.

ZIS zamerané na mobilitu v meste sa bude zameriavať na tie činnosti inovačného trojuholníka, ktoré budú môcť využiť dodatočnú podporu Únie, najmä prostredníctvom EIT. V skutočnosti bude hlavnou pridanou hodnotou ZIS v tejto oblasti jeho úloha v oblasti integrácie troch zložiek vedomostného trojuholníka a prinášania systémovej zmeny spôsobu spolupráce inovačných hráčov. Zameranie ZIS na inovácie, ktorých hybnou silou sú ľudia, čím sa centrálnym bodom úsilia ZIS stávajú študenti, výskumníci a podnikatelia, bude takisto podstatné pri riešení výziev vymenovaných vyššie. Výsledkom bude kladenie veľkého dôrazu na vzdelávanie/odbornú prípravu, podnikanie a využívanie výsledkov, napríklad rozvoj zručností a poznatkov odborníkov na dopravu v meste v rámci miestnych a regionálnych orgánov (celoživotné vzdelávanie, program výmeny pracovníkov, odborná príprava pre odborníkov), poskytovanie osobitných vysokoškolských programov v oblasti mobility v meste (letné školy, výmenné programy), úspešný prenos inovatívnych dopravných koncepcií na trh (podniky založené ako vedľajší produkt a nové podniky zo strany univerzít a výskumných inštitúcií atď.).

V rámci ZIS s týmto tematickým zameraním by sa mohla viac rozvinúť koncepcia spoločného umiestnenia, keďže tento tematický okruh má prirodzene silný miestny a regionálny rozmer.

3. SYNERGIE A DOPLNKOVOSŤ S JESTVUJÚCIMI INICIATÍVAMI

Otázky mobility sa výrazne podporujú v mnohých iniciatívach Únie. Únia sa tejto oblasti plne venuje.

Prepojenia s inými činnosťami Únie jestvujú a budú sa posilňovať. ZIS zamerané na mobilitu v meste bude takisto zohľadňovať opatrenia vytvorené v rámci akčného plánu v oblasti mobility v meste a akčného plánu v oblasti inteligentného systému dopravy.

Predovšetkým bude spolupracovať s plánovanými európskymi iniciatívami v oblasti inteligentných miest a spoločenských zastrešujúcimi energetickú účinnosť, IKT a mestskú dopravu.

⁽¹⁾ Niekoľko príkladov nových možných trhov: nové služby pre cestujúcich, údržba a riadenie pohybu premávky a hustoty premávky; nové využitia vo vozidlách; imerzné komunikačné služby na podporu komunikácie a vyhýbania sa cestovaniu (JRC 65426 EN).

ZIS by predovšetkým vytvorilo doplnkovosť v oblasti vzdelávajúcich kľúčových činiteľov, a takisto aj v oblasti poskytovania štruktúrovanej siete odborníkov, ktorí sú kompetentní určovať rámcové podmienky a najlepšie postupy v otázkach politiky a regulácie, ktoré majú vplyv na tento sektor.

Potrebná je aj koordinácia so spoločnou programovou iniciatívou „Mestská Európa“, ktorá spojí vnútroštátne výskumné snahy na pretvorenie mestských oblastí na inovačné a technologické strediská, vytvorí ekologicky prijateľné a inteligentné vnútorné a medzimestské dopravné logistické systémy, zníži ekologickú stopu a zvýši klimatickú neutralitu. ZIS v tejto oblasti zrýchli a posilní využívanie excelentného verejného výskumu zhromaždeného v rámci iniciatívy spoločného plánovania a bude tak riešiť roztrieštenosť v oblasti inovácií.

Ďalšou prirodzenou iniciatívou spolupráce ZIS zameraného na mobilitu v meste budú iniciatíva CIVITAS, ktorá podporuje demonštračné a výskumné projekty na vykonávanie inováčných opatrení v oblasti čistej mestskej dopravy, a európska priemyselná iniciatíva Inteligentné mestá a komunity, ktorá sa zameriava na dosiahnutie väčšej udržateľnosti a účinnosti produkcie a využívania energie v mestách.

ZIS v tejto oblasti by takisto mohlo vytvoriť prepojenia s európskymi technologickými platformami (ETP) v oblasti dopravy a energetiky, s verejno-súkromným partnerstvom v oblasti európskych ekologických automobilov a s početnými projektmi rámcového programu v tejto oblasti. ZIS by zohľadňovalo výskumné priority a akčné plány vymedzené v rámci ETP a doteraz vykonané výskumné práce v tejto oblasti v rámci verejno-súkromných partnerstiev a projektov rámcových programov s cieľom posilniť a zrýchliť preberanie a využívanie týchto výsledkov výskumu.

Doplnkovosť sa bude vytvárať aj s „Európskou alianciou priemyslu mobilných technológií a mobility“. Európska aliancia priemyslu mobilných technológií a mobility spolufinancovaná v rámci Programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP) sa zameriava na združovanie regionálnych a národných tvorcov politik, ktorí podporujú inováčné riešenia služieb v oblasti mobilných technológií a mobility s cieľom lepšie zmobilizovať inováčné služby MSP v takýchto odvetviach a poskytnúť im lepšiu podporu.

Takisto bude stavať na programe Inteligentná energia – Európa, projektoch trhového uplatnenia ekologických inovácií, službách IKT a pilotných projektoch v oblasti inteligentnej mobility v meste v rámci programu CIP.

ZIS v tejto oblasti by tieto činnosti dopĺňalo, keďže by sa sústreďovalo na transdisciplinárne činnosti v rámci vedomostného trojuholníka a intenzívne sa zameriavalo na inováčné produkty a služby a podnikateľské vzdelávanie.

ZIS so zameraním na mobilitu v meste by sa takisto navzájom dopĺňalo s niektorými osobitnými činnosťami, ktoré sa už vykonávajú v rámci dvoch jestvujúcich ZIS. Ide konkrétne o činnosti spoločenstva Climate KIC v rámci témy prechodu na nízkouhlíkové odolné mestá a činnosť spoločenstva EIT ICT Labs v rámci zamerania sa na inteligentné systémy dopravy a digitálne mestá budúcnosti. ZIS so zameraním na mobilitu v meste prevezme prácu vykonávanú v rámci týchto ZIS a umiestni ju do širšieho kontextu vytvárania ekologickejších, inkluzívnejších, bezpečnejších a inteligentnejších systémov mobility v meste.

4. ZÁVER

ZIS zamerané na mobilitu v meste je najvhodnejšie na riešenie výziev vymenovaných vyššie. Zároveň spĺňa kritériá presadzované v oblasti výberu tematických okruhov ZIS:

- Rieši hlavné hospodárske a spoločenské výzvy (vytvoriť európsky dopravný systém, ktorý je účinný z hľadiska zdrojov, šetrný voči životnému prostrediu, bezpečný a plynulý v prospech občanov, hospodárstva a spoločnosti) a prispieva k napĺňaniu stratégie Európa 2020 a jej cieľov v oblasti klímy a energetiky, zamestnanosti, inovácie a vzdelávania.
- Zameranie tohto ZIS je v súlade s prioritami vymedzenými v programe Horizont 2020 a navzájom sa dopĺňa s ostatnými činnosťami Únie v oblasti dopravy, životného prostredia a energetiky.
- Upevňovaním podnikateľského zmysľania integruje vznikajúce technológie s novými hodnotovými reťazcami a podporuje prenášanie akademického výskumu do produktov a služieb.
- Bude tak riešiť európsky paradox, keďže bude stavať na silnej výskumnej základni Únie a hľadať nové inováčné prístupy s cieľom zaistiť systém mobility v meste, ktorý je ekologickejší, inkluzívnejší, bezpečnejší a inteligentnejší.

-
- Bude združovať kritické množstvo excelentných zainteresovaných strán z oblasti výskumu, inovácie, vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré by sa inak nestretli.
 - Využíva medzisektorový prístup, a teda prepája rôzne úrovne zodpovednosti od súkromných subjektov po verejnú správu, najmä na miestnej úrovni, s jednotlivými občanmi.
 - Vyžaduje si medzidisciplinárnu činnosť so zapojením rôznych oblastí poznatkov a rozvoj nových typov vzdelávania cez hranice disciplín.
-